

Ijtimoiy tarmoqda nima gaplar?

Ijtimoiy tarmoqlarni "Ma'rifat"da kuzating

Ko'pchilik yil davomida tarmoq foydalanuvchilarining doimiy "o'lja'si bo'lib qolgan Shuhrat G'aniyevni kinoya bilan "yil odami" deb e'tirof etdi.

2-bet

Fikr, mulohaza, taklif

Ilm-fanimiz oyog'idagi tushov

Qotib qolgan qarashlarga asoslangan ilmiy-tadqiqot tizimining zanjirlari hali uzilgani, ilm-fan to'la ma'noda ozodlikka yetisholgan yo'q. O'zbekistonda Oliy attestatsiya komissiyasi sobiq ittifoq davridan qolgan eski qo'llar asosida faoliyat yuritayotgani fan taraqqiyotiga to'siq bo'layotganga o'xshaydi.

5-bet

Onlayn muloqot

«1000 \$ maoshga qachon yetamiz?»

25 yil o'qituvchilar paxta terimi, obodonlashtirishga jalb etildi. Hech kim ulardan ta'lim sifatini so'ramagan. Endilikda o'qituvchilardan faqat ta'lim sifati talab etiladi. Buning uchun ular o'z ustida muntazam ishlashlari kerak.

10-bet

Kuch — bilim va tafakkurda

Ma'rifat

1931-yildan chiqa boshlagan • e-mail: info@marifat.uz • 2020-yil 8-yanvar, chorshanba № 2 (9275)

Xalq ziyolilari gazetasi

Qonunbuzar hokimlar

Yil davomida har bir muammoli maqola yuzasidan tegishli mutasaddilarga xat bilan murojaat qildik. Shu harakatimiz natijasida ko'plab ta'lim muassasalaridagi muammoli holatlarga e'tibor qaratildi, ba'zilar hal etildi, o'qituvchilar haq-huquqlari himoya qilindi. Ammo, ming afsuski, murojaatimizni e'tiborsiz qoldirganlar ham bor.

8-9-betlar

Yangilik

Variativ o'quv reja haqida nimalar bilasiz?

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida joriy o'quv yilining uchinchi choragidan boshlab 10-11-sinflarda fanlar ixtiyoriy tanlov asosida o'qitiladigan bo'ldi. Bu borada 2019-yilning 28-dekabr kuni Xalq ta'limi vazirining "Umumiy o'rta ta'lim maktablarida variativ o'quv rejalarini tajriba-sinovdan o'tkazish" to'g'risidagi 405-sonli buyrug'i chiqdi va u joylarga yetkazildi.

Bu xabar ko'plab o'qituvchilar, ota-onalar va o'quvchilarda turli savollar paydo qildi. Jarayon qanday tashkil etiladi? Maktablarda bunga sharoit bormi? Qaysi yo'nalishlar tanlov fanlarga qamrab olingan? O'quvchilarning barchasi

o'ziga kerakli fanlarni tanlab, boshqasida qatnashmasa, boshqa fanni umuman o'qimasa ham bo'laveradimi? Maqolada mana shu kabi savollarga javob olishingiz mumkin.

3-bet

2020-yil uchun "Ma'rifat" gazetasiga obuna viloyatlar kesimida

Viloyatlar	Obuna miqdori	Maktablar soni
Qoraqalpog'iston Respublikasi	366	725
Andijon	844	764
Buxoro	585	533
Jizzax	144	548
Navoiy	395	364
Namangan	267	705

Samarqand	1846	1245
Sirdaryo	457	309
Surxondaryo	262	921
Toshkent vil.	490	889
Farg'ona	1601	942
Xorazm	227	540
Qashqadaryo	635	1144
Toshkent sh.	748	307

O'qituvchi nimani o'ylaydi?

Qolipdagi konspektlardan voz kechish payti keldi. Dars jarayonini tezis shaklida tuzish tarafdoriman. Bajariladigan har bir ish qisqa qilib belgilab qo'yilsa bo'ldi-da. Konspekt sohaga yangi kirib kelgan pedagoglar uchun majburiy etib belgilanishi kerak. Tajribali o'qituvchilarga esa soddaroq tarzda yozishga ruxsat berilsa, yaxshi bo'lar edi.

Maqsuda BO'RONOVA

Malaka oshirganlik haqidagi sertifikatga ustama ham, toifa ham bog'langan. U bo'lmasa, ikkisi ham bekor. Buni yaxshi bilgan "uddaburon" metodistlarimiz malaka oshirishga yo'llanma berishda poraxo'rlikka yo'l qo'ymoqda. Uzunquloq gaplarga qaraganda, malaka oshirishga navbatsiz yuborish 100 dollargacha baholanmoqda. Men tanigan ayrim o'qituvchilar hatto bir yillab malaka oshirishga bora olmayapti. Buncha pulni har qanday o'qituvchining cho'ntagi ko'tarmaydi-da. Malaka oshirishga navbatga qo'yishda XTB metodistlarining aralashuviga chek qo'yish yoki elektron tizimga o'tish lozim.

Farhod TOJIBOYEV

Katta farzandimni o'qituvchisi kuni uzaytirilgan guruhga qatnamagani uchun siquvga ola boshladi. Bir kuni qo'pollik qiladi, yana bir kuni "2" baho qo'yadi, boshqa kunlari ham nimalamidir o'yab topadi. Xullas, o'g'limning darslardan ko'ngli soviyapti. Axir qo'shimcha mashg'ulotlarga qolish majburiy emas-ku. Mening ham pedagogikadan xabarim bor, garchi hozir bu sohada ishlamasam ham. Nima qilishni bilmay boshim qotgan.

Laylo ESONOVA

Maktabda matematika fani 11 yil o'qitiladi, ammo bitiruvchilarning 80 yoki 90 foizi fanni yaxshi o'zlashtira olmasdan, oddiy narsalarni bilmasdan bitiradi. Chunki darsliklar murakkab. Aksariyat mavzular hayotda umuman asqotmaydi. Menimcha, o'quvchilarga bu fanni hayot bilan bog'lagan holda mantiqiy amallarni ko'proq o'rgatishimiz kerak.

Zulfizar KARIMOVA

QURILISH SOHASIGA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR KENG JORIY ETILADI

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 7-yanvar kuni qurilish sohasidagi islohotlarni yanada jadallashtirish bo'yicha ustuvor vazifalarga bag'ishlangan yig'ilish o'tkazdi.

Mamlakatimizda bunyodkorlik ko'lamini yil sayin kengaymoqda. Yangi uy-joylar, yirik zavodlar, zamonaviy infratuzilma obyektlari barpo etilmoqda. Tabiiyki, bunday katta hajmdagi ishlarni sifati va o'z vaqtida bajarish uchun malakali quruvchilar va loyihachilar, barqaror tashkilotlar kerak.

Yig'ilishda qurilish sohasidagi muammo va kamchiliklar keskin tanqid qilindi. Masalan, mamlakatimizda 22 mingga yaqin qurilish-pudrat tashkiloti bo'lib, ularning aksariyatida ishchilar soni va o'z vaqtida bajarish uchun malakali quruvchilar va loyihachilar, barqaror tashkilotlar kerak.

Hududlardagi barcha qurilishlar yagona buyurtmachi xizmati tashkilotlariga topshirib qo'yilgani ko'rsatkichlarga salbiy ta'sir qilmoqda. Ilg'or xorijiy tajribada qurilish xavfsizligi, sifati va natijasi nazorat qilinsa, bizda barcha kuch va

resurslar jarayonni nazorat qilishga sarflanib, sifat ikkinchi o'ringa tushib qolgan.

Davlatimiz rahbari sohadagi kamchiliklarni bartaraf etish, uni zamonaviy asosda rivojlantirish bo'yicha muhim chora-tadbirlarni belgilab berdi.

Loyiha institutlari o'rtasida sog'lom raqobat muhitini yaratish, xorijiy tajriba asosida tenderlar o'tkazishning aniq mezonlarini ishlab chiqish, bu borada elektron tizimni eksperiment tariqasida Toshkent shahrida joriy etish bo'yicha topshiriq berildi.

Qurilish, Moliya, Adliya vazirliklari va boshqa mutasaddi tashkilotlarga joriy yil 1-iyulga qadar qurilish korxonalari faoliyatini baholash reytingini ishlab chiqish vazifasi qo'yildi. Ushbu reytingda ishchilar soni va malakasi, bajarilgan ishlar hajmi, soliq va kreditlarning o'z vaqtida to'lanishi kabi mezonlar o'z aksini topadi.

Shaharozlik normalari va qoidalarini hamda yagona buyurtmachi xizmati tashkilotlari faoliyatini takomillashtirish zarurligi ta'kidlandi.

Sohada axborot texnologiyalaridan foydalanish darajasi pastligi qayd etildi. Jumladan, loyihalarni yaratish, ekspertizadan o'tkazish, qurilishga ruxsat berish, qurilish-pudrat ishlarini nazorat qilish jarayonlari haligacha qog'ozda bajarilayapti. Investor va tadbirkorlar uchun qayerda nima qurish mumkinligi haqida ma'lumot beruvchi geoinformatsion tizim yo'lga qo'yilmagan.

Shu bois yig'ilishda Qurilish vazirligi, Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligiga tizimni to'liq raqamlashtirish bo'yicha joriy yilda amalga oshirishga oid "yo'l xaritasi" ishlab chiqish vazifasi yuklatildi.

Sohada texnika xavfsizligi talablari rioya qilinmayotgani, "risk-analiz" tizimi va nazorat yo'qligi oqibatida baxtsiz hodisalar yuz berayotgani qayd etildi. Tegishli vazirlik va idoralarga qurilish sohasida davlat nazoratini butunlay yangicha asosda tashkil etish, mehnat muhofazasini kuchaytirish bo'yicha ko'rsatmalar berildi.

Yig'ilishda kadrlar masalasiga ham alohida e'tibor qaratiladi. Davlatimiz rahbari qurilish sohasi uchun mutaxassislar tayyorlash tizimi bugungi kun talabiga javob bermasligini ta'kidladi.

Mehnat vazirligi, Qurilish vazirligi, Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligiga qurilish sohasida o'rta bo'g'in mutaxassislari va ishchi kasblar klassifikatorini joriy qilish hamda unga muvofiq kollejlarda quruvchilar tayyorlash vazifasi qo'yildi.

Sohaga oid ta'lim dasturlarini yuqori texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar asosida yangidan ishlab chiqish, bo'lajak kadrlarni zamonaviy iyoihalash va dasturiy ta'minot, xususan, BIM (Building Information Modeling) texnologiyalari bilan ishlashga o'rgatish lozimligi ta'kidlandi.

Yig'ilishda muhokama qilingan masalalar bo'yicha mutasaddi rahbarlar hisobot berdi, tegishli chora-tadbirlar belgilab olindi.

O'ZA

Ijtimoiy tarmoqda nima gaplar?

Ijtimoiy tarmoqlarni "Ma'rifat" da kuzating

Ijtimoiy tarmoqlarning mazmuni — boshi-yu oxiri yo'q mavzularning quramasidan iborat postlar-u izohlar. Uning a'zolari har narsaga qozi, har qanday jarayonga o'z munosabatini bildirishdan qaytmaydi. Ijtimoiy tarmoqqa kirgan kishi borki, umumiy oqimga qo'shilib axborot olamiga sho'ng'ib ketadi. Keyin dunyoning taqdirini hal qilayotgandek kuyib-pisha boshlaydi. Eng muhimi, ularga hech qanday cheklov yo'q. Balki shu sabab ular bugun demokratiyaning bir nishonasi sifatida ko'rilyapti. Ko'p sonli gazetxonlarning qiziqishlarini inobatga olib, ijtimoiy tarmoqlarda hafta davomida shov-shuv bo'lgan mavzularni gazetamiz sahifalarida sharhlab borishga qaror qildik.

Hamma joyda bayram kayfiyati kezib yurgan hafta boshida ijtimoiy tarmoq a'zolari diqqati Farg'ona viloyati hokimiga qaratildi. Blogerlarga qarata aytgan so'zlari tushirilgan audioyozuv tarqalgan viloyat hokimi bilan Bosh prokuratura shug'ullanishni zimmasiga olgan edi. Yil tugashi arafasida tergovga qadar tekshiruv natijalari ma'lum qilindi. Audioyozuvni tarqatgan blogerning "janozasini o'qish" bilan tahdid qilgan hokimning so'zlarida "inson hayotiga va sog'lig'iga tajovuz qiladigan real tahdid, ya'ni ularning amalga oshirilishidan xavfsirash uchun asoslar mavjud emas", deb topildi. Ammo prokuratura viloyat hokimiga intizomiy chora ko'rish yuzasidan hukumatga xat yubordi. Bu xabar ijtimoiy tarmoq faollarini jumbushga keltirdi. Tarmoq foydalanuvchilaridan biri internet olamida salbiy ma'noda mashhur bo'lib ulguragan hokimiga "Muvaffaqiyatga erishish sirlari" nomli kitob yozishni "tavsiya" qildi. Boshqa foydalanuvchi esa: "Baxt bu — hamma seni yomon ko'rsa ham hech kim hech nima qila o'lmastigida", deya Vladimir Putindan iqtibos keltiradi. Farg'onalik fuqaro esa hokim ko'p qovun tushirsa ham, tili yomon bo'lsa ham viloyat budjetini bekordan bekorga sovrinmasligini, har maqtab chiqqan maddohga in'om-ehson beravermasligini e'tirof etadi. Farg'onadek katta viloyatni boshqarish murakkabligini ta'kidlaydi. Ammo ko'pchilik yil davomida tarmoq foydalanuvchilarining doimiy "o'lja"si bo'lib qolgan Shuhrat G'aniyevni kinoya bilan "yil odami" deb e'tirof etdi.

Ijtimoiy tarmoq fidoyilari "Facebook"da Otabek Nuriddinov nomi bilan ma'lum bo'lgan blogerning hibsga olinishiga ham kuchli reaksiya bildirdi. Andijon viloyatidagi ta'lim mutasaddilariga qarata yozilgan postlari va munosabatlari sabab blogerga nisbatan da'vo ishi qo'zg'atilgan. Bu xabar ham aynan Shuhrat G'aniyevning ishiga Bosh prokuratura munosabati bilan bir kunda paydo bo'ldi. Tarmoq faollari esa ikki hodisaga qiyosiy munosabat bildirib boshladi. Ularning nazdida hokim fuqaroni haqorat qilsa, kechirim so'rab qutuladi, fuqaro rahbarini haqorat qilsa, qamaladi. Nuriddinovga tuhmat qilish, haqorat qilish, mayda bezorilik ayblovi bilan 15 sutkaga ma'muriy qamoq jazo chorasi qo'llangan. Qonunchilik palatasi deputati Rasul Kusherboev vaziyatga munosabat bildirib huquqiy baho bergan yagona deputat bo'ldi.

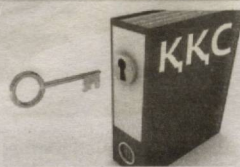
Keyingi voqeani Yangi yil kayfiyatidagi ijtimoiy tarmoq foydalanuvchilari kulgi bilan qarshi oldi. Dastlab Qashqadaryo viloyatida dala-ekin maydonini payhon qilgan qo'ylar so'yilib, muhtoj oilalarga tarqatilgani haqida videotasvir joylandi. Viloyat hokimligi bunday qilishga buyruq bermagani haqida viloyat matbuot xizmati bergan ma'lumot ommani ishtirolmadi. Axir, shuncha qo'y so'yilsa-yu, hokim bexabar qolsa, jarayon qiziq chiqmay qoladi. Ayniqsa, hammamiz ko'p go'sht yeyayotganimiz ta'kidlanayotgan davrda.

So'yilgan qo'ylar voqeasi AQShning eronlik mashhur general Qosim Sulaymoniyni o'ldirgani haqidagi xabarlar fondida biroz unutildi. Eron hukumati Donald Tramp boshi uchun 80 million dollar mukofot va'da qildi. Bu xabar butun dunyo ahli tomonidan shov-shuv bilan kutib olindi. Dunyo siyosiy kuchlari bir-biriga tish qayrab turibdi-yu, "Barselona" futbol klubining ijtimoiy tarmoqdagi muxlisi Donald Trampga futbol jamoasining murabbiyi Valverdening Eron maxfiy xizmatlari bilan aloqadorligini, sayyoraning kelajagi uchun uni ham biryoqlik qilish kerakligini "taklif" qilgan. Bu izoh 28 mingdan ortiq "like" yig'gan.

Kuni kecha o'tgan yili tomoshabinlar olqishiga sabab bo'lgan "Joker" filmi qahramoni qiyofasidagi fuqaroning Toshkent metro bekatlarining birida olingan suratlarini internetda tarqaldi. Undan ham ko'ra uning atrofini o'rab olgan militsiya xodimlari omma e'tiborini ko'proq jalb etdi. Tarmoq foydalanuvchilaridan biri Joker kinoda doim muammolar qarshisida tasvirlangani, hayotda ham muammolar qarshisida qolganini istehzo bilan ta'kidlaydi.

Tarmoq foydalanuvchilarining ziyoli qismini esa jiddiy muammolar qiynamoqda. Ya'ni yangi Soliq kodeksiga ko'ra, kitob va boshqa bosma mahsulotlardan ham QQS (qo'shilgan qiymat solig'i) olinishi belgilangan bo'ldi. Shu mavzuda o'tgan brifingda mutasaddilarning imtiyozlar soliq ko'rinishida emas, pul ko'rinishida berilishi ma'qulligi, soliqlar esa hamma uchun bir xil bo'lishi kerakligi haqidagi javobi ziyolilarni qoniqtirmayapti. Buning ustiga, bu sohalarida ishlaydiganlarning qalam haqlaridan olinadigan soliq 12 foizdan 20 foizga oshgani, ularda shartnoma asosida ishlaydigan ijodiy xodimlarga ham 20 foiz miqdorida soliq solinishi belgilangan ma'lum bo'ldi. Noshir Sanjar Nazar bu jarayonlarga quyidagi sarlavhali posti bilan munosabat bildirgan: "Kitob uchun yomon kunlar boshlanyapti".

Yangi yilning ilk kunlari taniqli aktrisa Madina Muxtorova oilasidagi mashmashalar va Avstraliyaning o't ichida qolgan ham eng ko'p muhokama qilingan mavzu bo'ldi.

Ijtimoiy tarmoqlardagi jarayonlarning eng "qaymoq"lari bilan tanishib borishni istasangiz, "Ma'rifat"ni kuzating. Keyingi chorshanbada ko'rishguncha!

Ijtimoiy tarmoqlarni Suhrob ZIYO kuzatdi.

Yangilik

Variativ o'quv reja haqida nimalar bilasiz?

(Davomi. Boshi 1-betda)

Variativ o'quv rejani joriy qilish — ixtiyoriy

Avvalo, variativ o'quv rejani joriy etishdan maqsad o'quvchining manfaatlarini inobatga olish, ularning oliy ta'lim muassasalariga kirish imtihonlari mavjud fanlarni chuqur o'rganishlariga sharoit yaratish, o'quv jarayonini kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etishdan iborat. Ammo, shunday bo'lsa-da, o'quvchi, o'qituvchilar va ota-onalar tomonidan qo'llab-quvvatlanmasa, maktabda variativ o'quv reja bo'yicha tegishli fandan dars berish uchun yetarli malaka va tajribaga

ega o'qituvchilar bo'lmasa, joriy etilmaydi. Shuningdek, variativ o'quv reja amalga oshirilayotgan maktablarda o'quvchilarning xohish-istaklariga ko'ra an'anaviy sinflar ham mavjud bo'ladi. An'anaviy sinflarda 2019/2020-o'quv yiliga mo'ljallangan tayanch o'quv reja asosida dars olib borilsa, tanlov sinflarda variativ o'quv reja amalda bo'ladi. Tanlov sinfida o'quvchilar soni 35 nafargacha bo'ladi.

Tanlov sinflar yo'nalishlari:

- xorijiy til va filologiya;
- moliya-iqtisod;
- texnologiya;
- tabiiy fanlar;
- ijtimoiy-gumanitar.

Xorijiy til va filologiya yo'nalishi bo'yicha o'quv reja namunasi

T/r	Fanlar nomi	Haftalik soatlar	
		10-sinf	11-sinf
Majburiy fanlar			
1.	Ona tili va adabiyot	3	3
2.	O'zbek tili/rus tili	3	3
3.	Chet tili	3	3
4.	Tarix	2	2
5.	Matematika	4	5
6.	Informatika	2	2
7.	Ma'naviyat asoslari	0,5	0,5
8.	Jismoniy tarbiya	1,5	1
Jami soat		19	19,5
Tanlov fanlar			
1.	Chet tili	5	5,5
2.	Ona tili va adabiyot	6	6
Jami soat		11	11,5
Umumiy soat		30	31

Moliya-iqtisod yo'nalishi bo'yicha o'quv reja namunasi

T/r	Fanlar nomi	Haftalik soatlar	
		10-sinf	11-sinf
Majburiy fanlar			
1.	Ona tili va adabiyot	3	3
2.	O'zbek tili/rus tili	3	3
3.	Chet tili	3	3
4.	Tarix	2	2
5.	Matematika	4	5
6.	Informatika	2	2
7.	Ma'naviyat asoslari	0,5	0,5
8.	Jismoniy tarbiya	1,5	1
Jami soat		19	19,5
Tanlov fanlar			
1.	Matematika	6	5,5
2.	Chet tili	5	6
Jami soat		11	11,5
Umumiy soat		30	31

Texnologiya yo'nalishi bo'yicha o'quv reja namunasi

T/r	Fanlar nomi	Haftalik soatlar	
		10-sinf	11-sinf
Majburiy fanlar			
1.	Ona tili va adabiyot	3	3
2.	O'zbek tili/rus tili	3	3
3.	Chet tili	3	3
4.	Tarix	2	2
5.	Matematika	4	5
6.	Informatika	2	2
7.	Ma'naviyat asoslari	0,5	0,5
8.	Jismoniy tarbiya	1,5	1
Jami soat		19	19,5
Tanlov fanlar			
1.	Matematika	4	4,5
2.	Fizika	7	7
Jami soat		11	11,5
Umumiy soat		30	31

Tabiiy fanlar yo'nalishi bo'yicha o'quv reja namunasi

T/r	Fanlar nomi	Haftalik soatlar	
		10-sinf	11-sinf
Majburiy fanlar			
1.	Ona tili va adabiyot	3	3
2.	O'zbek tili/rus tili	3	3
3.	Chet tili	3	3
4.	Tarix	2	2
5.	Matematika	4	5
6.	Informatika	2	2
7.	Ma'naviyat asoslari	0,5	0,5
8.	Jismoniy tarbiya	1,5	1
Jami soat		19	19,5
Tanlov fanlar			
1.	Biologiya	5	5,5
2.	Kimyo	6	6
Jami soat		11	11,5
Umumiy soat		30	31

Ijtimoiy-gumanitar yo'nalishi bo'yicha o'quv reja namunasi

T/r	Fanlar nomi	Haftalik soatlar	
		10-sinf	11-sinf
Majburiy fanlar			
1.	Ona tili va adabiyot	3	3
2.	O'zbek tili/rus tili	3	3
3.	Chet tili	3	3
4.	Tarix	2	2
5.	Matematika	4	5
6.	Informatika	2	2
7.	Ma'naviyat asoslari	0,5	0,5
8.	Jismoniy tarbiya	1,5	1
Jami soat		19	19,5
Tanlov fanlar			
1.	Tarix	5	5
2.	Ona tili va adabiyot	6	6,5
Jami soat		11	11,5
Umumiy soat		30	31

Tanlov sinfi yo'nalishi 10-, 11-sinf o'quvchilari o'rtasida so'rovnomaga o'tkazish orqali aniqlanadi. Bir nafar o'quvchi faqat bitta yo'nalishni tanlaydi. Maktabda barcha yo'nalishdagi tanlov sinflari ochilishi talab etilmaydi. Ya'ni, maktab ichki imkoniyati, pedagoglar darajasidan kelib chiqib, 5 ta yo'nalishdan biri yoki bir nechta ochilishi mumkin.

Tanlov sinflarini joriy etish uchun maxsus komissiya tuziladi. Komissiya tarkibi:

- maktab direktorining o'quv ishlari bo'yicha o'rinbosari;
- maktab psixologi;
- amaldagi 10-11-sinf rahbarlari;
- fan metod birlashma rahbarlari;
- ota-onalar qo'mitasi raisi.

Komissiya o'quvchilar o'rtasida so'rovnomaga o'tkazib, natijasini umumlashtiradi.

Talabgor o'quvchilar

35 nafardan oshib ketsa...

Tanlov sinfida o'qishni xohlagan o'quvchilar soni 35 nafardan oshib ketsa, maktab tomonidan tegishli fan bo'yicha sinov o'tkaziladi. Natijalarga ko'ra o'quvchilar saralab olinadi. Agar tanlov sinfida o'qish istagidagi o'quvchilar 35 nafardan oshmasa, hech qanday sinov tashkil etilmaydi. Ota-onalar farzandlarini tanlov sinfiga qabul qilish to'g'risida direktor nomiga ariza

yo'zishlari shart. Zero, o'quvchining ertangi kelajagini hal qilishda muhim rol o'ynaydigan ushbu bosqich ota-ona roziligisiz yoki ularni ogohlantirishsiz tashkil etilmaydi. Agar o'quvchi va ota-ona bola tanlov sinfida o'qishni istamas, an'anaviy sinfda o'qishni davom ettiraveradi. O'quvchilar eng ko'p tanlagan yo'nalish bo'yicha sinflar soniga mutanosib ravishda yangidan sinflarga ajratiladi. Sinflar soni mavjud 10-, 11-sinflar sonidan oshib ketishiga yo'l qo'yilmaydi.

Jarayonda fanlar ikki guruhga bo'linadi:

1. Majburiy fanlar.
2. Tanlov fanlar.

Tanlov sinfida tayanch o'quv reja belgilangan soatlar doirasida o'quvchilar soni 25 nafar va undan ziyod bo'lgan 10-11-sinfda o'quvchilarni ikki guruhga bo'lib o'qitishga ruxsat beriladi (chet tili, informatika, jismoniy tarbiya, o'zbek (rus) tili).

Tanlov fanlarga ajratiladigan qo'shimcha soatlarni o'tishda fanlar bo'lib o'qitilmaydi. Jumladan, tanlov fani sifatida tanlangan majburiy fanlar: chet tili, informatika, jismoniy tarbiya, o'zbek (rus) tili fanlari ham ikki guruhga bo'lib o'qitilmaydi. Mazkur fanlarga tayanch o'quv reja ajratilgan soatlar bundan mustasno.

Hikmatilla DAMINOV,
Respublika ta'lim markazi direktori

O'qituvchi minbari

Maoshimiz oshdi, ustama esa...

O'ttiz yilga yaqin davr, o'qituvchilik faoliyatim bilan bog'liq unutilmas yillar... Shu zamon va bugungi kun nuqtayi nazaridan faoliyatimni bir qur taftish qilmoq istadim.

Istiqlolning ilk yillarida bizga dars bergan, o'z fanining kuchli mutaxassisi bo'lgan yoshi katta o'qituvchilari-mizning sohani tashlab, savdo-sotiqqa o'zini urganini ko'rib ajablanganman. O'sha ustozlardan birining dars soatlarini ham "O'qituvchi yetishmayapti, yoshan, quch-quvvating yetadi", deb mening zimmamga yuklashgan, ikki stavkada ikki smenada ishlaganman. Hozirgidek eslayman, o'shanda bir oylik maoshimni (2 stavka dars uchun) olgach, oyoq kiyim olish uchun otam bilan bozorga borganman. Ko'nglimda osmon qadar g'urur bilan o'zimga yoqqan oyoq kiyimni qo'limga olib narxini so'radim-u, tarvuzim qo'ltig'imdan tushgandek bo'ldi.

Hozir ish faoliyatim davomida yangi ishga kelib, oylik maoshidan qoniqmay noligan yosh mutaxassislarni ko'rsam, ularga o'sha voqeani kulib-kulib aytib beraman. Va "Sizlarning hozir olayotgan maoshingizga qa-ancha poyabzal olish mumkin", deb kulib qo'yaman. Yosh mutaxassislarga ibrat bo'lishi uchun ilgari davr va hozirgi zamondagi o'zgarishlar, islohotlar haqida qiyoslab so'zlamogga urinaman: ikki oylab paxta terganimizda

ham, ismini zo'rg'a yozadigan fermer sinfdoshimning dalasiga maktabdan paxtani begona o'tlardan tozalashga yuborilganimda ham, bu sinfdoshim kun qorong'isida traktor pritsepiga men va men kabi hamkasblarimni mindirib, oy yaraqlagan, yulduzlar charaqlagan vaqtda maktab binosi oldida tushirib ketganida ham, bu vaqtda qishloq ko'chalaridan qo'rqa-pisa uyga kelganimda bolalarim och o'tirganida ham ishlaganmiz. Bunday vazifalarning biridan qochib, boshqasiga tutilardik. Keyinchalik esa bajarilgan va bajarilmagan ishlarimiz uchun kechalari uxlamasdan dasta-dasta qog'oz qoralab, hujjat tayyorlardik. Shunday kezlari xayolimda o'qituvchining yelkasiga of-tob tegishini, ko'zlari chaqnaq dars o'tishini tasavvur qilardim. Mana shu orzularim ushalganini ichimdagi gaplarimni to'kib-sochib yozayotganimda ham his etdim.

Tizimdagi islohotlar pedagoglarni ruhlantirganini ta'kidlagan holda aytishim mumkinki, ayrim qog'oz-bozliklar yoki rasmiyatchiliklari hali ham kamaygani yo'q. O'tgan yilning sentabr oyida qabul qilingan Vazirlar Mahkamasining "Umumiy o'rta ta'lim

muassasalarining o'rnak ko'rsatgan xodimlarini moddiy rag'batlantirish tartibini takomillashtirish to'g'risida"gi 823-sonli qarori bo'yicha ba'zi jarayonlar o'zgarib ketdi. O'zimdandan kelib chiqib aytadigan bo'lsam, 275-sonli qaror asosida menga 2018-2019-o'quv yili yakuni uchun 30 foiz ustama belgilangan. Bu oliy toifali o'qituvchi bo'lganim uchun 16 soat darsimga 650000 so'mdan ziyod summani tashkil qilardi. Endilikda ommalashtirish degan parametrlar bo'yicha 70 ball to'plab, 10 foiz ustamaga ega bo'lyapman. Bu degani har oyda 435000 so'm yo'qotayapman. Bu summa bir yilga 5000000 so'mdan ziyodni tashkil qiladi. Men kabi maosh va ustamalarining ma'lum miqdori kesilgan pedagoglar ko'p. Men bu hisob-kitoblarni noto'g'ri demochi emasman, bu qaror o'qituvchi mehnatini haqiqatda qadrlaydigan, o'z ustida ishlaydigan ijodkor o'qituvchini haqqoniy aniqlaydigan parametrlarga asoslanishini xohlayman, xolos. Har oylik ustamasidan "ajralgan" ayrim o'qituvchilar oila tebratish uchun boshqa yo'nalishlarda ishlashga urinishyapti. Bunday holatda dars berish samaradorligi haqida qanday o'ylash mumkin?

Laylo QURYAZOVA,
Pitnak shahridagi
7-maktab o'qituvchisi

Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 30-sentabrdagi 823-sonli qarori o'qituvchini yanada ko'proq mehnat qilishga undamoqda. Ushbu qarorda o'qituvchiga oldingi — 275-sonli qarordan ham ko'proq yon bosilgan, desam adashmagan bo'laman.

Haqiqiy fidoyilar saralanadi

Pedagoglarning faoliyati qarorda ko'rsatilgan har bir bandga to'liq javob bersa, yetarli ballni to'play olsa, bu o'qituvchi munosib rag'batlantiriladi. Hattoki boshlang'ich va yuqori sinf o'qituvchilariga alohida e'tibor qaratilgan. Sinf rahbarligiga ball berilgan. Oldin ayrim o'qituvchilar sinf rahbarligini olishni istamasdi. Boshlang'ich sinflarda olimpiada va bilimlar bellashuvi kabilar bo'lmagan uchun ochiq darslar, tadbirlar va ko'rik-tanlovlarga ko'p e'tibor berilgan. Bundan buyon yaxshi natijaga erishgan o'qituvchi, albatta, yaxshigina moddiy rag'batlantirilishi quvonarli.

Oldin sinf rahbarligi bo'lmagan ustoz ham boshqalar bilan teng ustama olar edi. Bunda agar sinf rahbarligi bo'lmasa, o'z-o'zidan bali kamayadi. O'qituvchi mehnati farqlanmaydi. Agar u shahar, viloyat, respublika miqyosida biror natijaga erishgan bo'lsa, boshqalardan ko'proq ustama olishga haqli bo'lyapti. Ko'rinadiki, ustozlar ko'proq ustama olish uchun bundanday yaxshiroq harakat qiladi. O'z ustida ishlaydi.

Shohidaxon MELIQO'ZIYEVA,
Qo'qon shahridagi
22-maktab o'qituvchisi

Vazirlar Mahkamasining muhokamalarga sabab bo'layotgan 823-sonli qarorining bir qator afzalliklari bor deb o'ylayman. Amaldagi 275-sonli qarordan ko'pchilik rahbarlar "o'z ixtiyoriga ko'ra" foydalanib kelgani hech kimga sir emas.

Endi ishlamagan tishlamaydi

"823" haqida bir shingil

Maktablarda umrida olimpiada, bilimlar bellashuvi nimaligini bilmaydigan, jonini koymagan o'qituvchi mehnat qilib, yuqori natijalarni ko'rsatib kelayotgan muallimlar bilan teng 30-35 foiz ustama olib kelayotgani tanish-bilishchilik, qarindosh-urug'chilik kabi illatlarning avj olishiga sabab bo'layotganiga guvohmiz. Yangi qarorga ko'ra, endi bunday ko'zbo'yamachilikka yo'l qo'yishning imkoni kam, negaki unda har bir bo'lim bo'yicha qo'yiladigan ball aniq asoslab ko'rsatib berilgan. Endi ishlamagan tishlamaydi, xalq tili bilan aytganda. Hujjatlar yig'ma jildida ham aniq natijaga isbot ko'rsatilmasa, ustama belgilanmaydi. Yana bir afzalligi — ish staji va malaka oshirishdan o'tganligiga beriladigan ball. Ko'p yillar mehnat qilgan ustozlarning mehnati ham qadr topadi, o'z muddatida malaka oshirish kurslarini o'tamaganlar esa ustamada yetarli ball ololmaydi. Ayrim tumanlarda 5 yil, hatto 10 yil o'tsa ham malaka oshirish kurslariga bir bora kelmagan o'qituvchilar borligini eshitganimda, hayratdan yoqa ushlaganman. Bir so'z bilan aytganda, bu qaror o'qituvchini ishlashga, harakat qilishga, o'rnak ko'rsatgan degan nomga munosib bolishga undaydi.

Dilafro'z BOBOJONOVA,
Jizzax shahridagi UMID nomli
maktab-internet o'qituvchisi

"Har bir talab ko'rsatkichi bo'yicha bir savol"

Har jabhadagi muammolar, yechimlar, ish sifati, maqsad va rejalarini ana shu soha mutaxassislaridan yaxshiroq biladigan kishi bo'lmasa kerak. O'quv yilining yarmiga yetmasdan ustama haqidagi qaror o'zgarгани, o'qituvchilarning bazaviy tarif stavkalari ham turlicha bo'lishi pedagogik jamoa o'rtasida norozi kayfiyatlarga sabab bo'ldi. To'g'ri, har oylik ustamalar ularning kasbiy mahorati, ma'naviy-axloqiy, tarbiyaviy va sinfdan tashqari ishlari uchun belgilangan mezonlar haqiqatga yaqin. Ammo birinchi talablar qatorida sinf jumalidagi choraklik baholarning o'rtacha ko'rsatkichi hisobga olinyapti. Bu joriy va oraliq nazorat baholari, choraklik va yillik baholarning o'rtacha qiymatiga asoslangan. U o'qituvchi asosiy ta'limiy natijalarining yakuniy ko'rsatkichi hisoblanadi. Ushbu talab har qancha to'g'ri bo'lmasin, keyingi o'quv yilidan boshlab maksimal baho olish uchun o'quvchilar o'zlashtirishining sifati darajasini sun'iy ko'tarishga ommaviy tus berish ehtimoli mavjud. Ikkinchi talab ko'rsatkichi esa fan olimpiadalari, bilimlar bellashuvida va boshqa ko'rik-tanlovlardagi ishtiroki uchun 20 ball baho berilyapti. Tumanimizdagi 67 ta maktab ichidan tanlovlarda faxrli o'rinni olgan maktablar soni sanoqli bo'lishi tabiiy. Endi o'qituvchilar o'z o'quvchisi to'plashi mumkin bo'lgan maksimal balingn ulush foizini ko'tarish maqsadida yo'l axtarishadi. Yana bir ko'rsatkich — o'qituvchi ish tajribasining maktab, tuman, viloyat va respublika miqyosida ommalashtirilganligi. Bu ko'rsatkich avvallari o'qituvchi ustamasi uchun u qadar ahamiyatli mezon sifatida e'tibor qaratilmaganligi bois hozir kutilmagan jarayon bo'ldi. Ammo uni amalga oshirish ham juda murakkab. Baho bali yig'ish ehtimoli qiyin. Masalan, maktabimiz misolida olsak, jamoada 72 nafar o'qituvchi ishlaydi. Bir o'quv yilida ulardan qanchasining maktab miqyosida ishlarni ommalashtirish mumkin? Tuman miqyosida-chi? Agar bu ko'rsatkichni viloyat yoki respublika miqyosida tasavvur qilsak, maktablar soniga nisbatan olinganida jamoamizdagi har bir o'qituvchi yig'ishi mumkin bo'lgan baho bali im-

koniya to'liq bo'lib ko'rinadi. Shundan kelib chiqadigan bo'lsak, turli hududlarda dars berayotgan o'qituvchilar darsini ommalashtirilmasa, qilyotgan mehnati past baholanadimi? Shu xulosani boshqa ko'rsatkich talablarida ham ko'rish mumkin: o'qituvchi ilmiy-ijodiy ishlarning maksimal balda baholanishiga nisbatan ham aytish mumkin. Bu yerda ham imkoniyat darajasi juda cheklangan.

Qarorda ustama belgilanishi sinf rahbarlarining ish samaradorligiga qarab berilishi ham belgilangan. Bu ko'rsatkichning kiritilganligi o'qituvchining tarbiyaviy va sinfdan tashqari faoliyatining baholanishiga asos bo'ladi. Bu juda o'rinni. Lekin pedagogik jamoa orasidan faqat sinf rahbarlariga imkon berilishi adolatsizlikni keltirib chiqaradi. 8-ko'rsatkich o'qituvchining sinfdan tashqari faoliyati fidoyiligining samaradorligini baholaydigan eng yaxshi mezon bo'libdi. Ayniqsa, kuch-g'ayratga to'la yosh pedagoglar uchun bir zo'r imkoniyat eshiklari desam, adashmagan bo'laman. Ammo pedagogik faoliyatining ko'p vaqtini oluvchi, ko'p fotolavha, fotohujjat va hisobotlar, ish reja va konspektlar tayyorlashni talab etuvchi ushbu ko'rsatkich mezonni biroz mashaqqatli, buni 10 baldan 20 balgacha oshirish kerak. Afsuski, bu jarayon ayrim qog'ozbozliklarsiz amalga oshirilsa yaxshi bo'lardi. Yana bir talab shuki, pedagog qanday ilmiy-metodik jurnal, qaysi veb-saytlarda maqola chiqarishi kerak. Shaxsan men bir maqola yozish uchun olti oylab vaqt sarflagan paytlarim bo'lgan. O'qituvchilarning aksariyati o'z kasbining fidoyisi, bilimdoni bo'lishi mumkin, ammo maqola yozishga uquvi kelmas. Ular endi ustama olish maqsadida maqola yoza olishlari kerak! Mezonning 10-ko'rsatkichi juda ko'p savollarni keltirib chiqardi. Masalan, pedagoglar faoliyatini baholash mezonlari ko'rsatkichlarini psixolog va kutubxonachilar faoliyati bilan bog'lash yoki tatbiq qilish mutlaqo noto'g'ri. Bu hujjatdagi talablar va ko'rsatkich me'yorlari hali pedagogik jamoalarning ko'p muhokamalariga, savollariga sabab bo'ladi, nazarimizda. Siz nima deysiz?

Oqiljon MAVLONOV,
O'zbekiston tumanidagi 16-maktab o'qituvchisi

Fikr, mulohaza, taklif

Ilm-fanimiz oyog'idagi tushov

bu ko'rinmas, ammo o'ta qudratli zanjirdan qanday qutulish mumkin?

So'nggi yillarda yurtimizda barcha sohalar qatori ilm-fanda ham o'zgarishlar, yangilanishlar kuzatilmoqda. Aslida ilm-fan, texnologik yangiliklar turli sohalar ravnaqiga katta kuch berishi va bu orqali davlat va jamiyat rivojlanishi kerak. Dunyo tajribasida ilmiy sohaga kompleks yondashiladi.

Jahon qishloq xo'jaligida yo'lga qo'yilgan klasterlar bunga yaqqol misol bo'la oladi. Xususan, yurtimiz qishloq xo'jaligida ham klaster tizimi amaliyotga keng tatbiq etila boshladi. Mazkur tajribadan o'tgan tizimni mamlakatimiz iqtisodiyotidagi barcha ishlab chiqarish sohalariga, shu jumladan, ilm-fan sohasiga ham tatbiq etish zarur. Ilmiy ishlanma hamda kashfiyotlarni amaliyotga joriy qilish, ularning bozor talabiga mosligi va xaridor-giriligini oshirishga xizmat qiladigan tizim yaratish lozim.

Avvalo, barcha fan sohalaridagi innovatsiyalar, tadrijiy rivojlanish izchil o'rganilishi, ular bo'yicha keng miqyosli ilmiy ishlar olib borilishi kerak. Ilmiy ishlar yuzasidan aniq amaliy ahamiyatga ega tavsilyalar ishlab chiqish, fanlararo integratsiyani kuchaytirish va tarixchi olimlarning barcha sohalaridagi olimlar bilan keng muloqot olib borilishi uchun sharoit yaratish, ya'ni fanlararo klasterlar tuzish talab etiladi.

Tariximizdan bunga ko'plab misollar keltirish mumkin. Misol uchun, Ma'mun akademiyasi fanlararo muloqot tizimida faoliyat yuritgan. Akademiyaning ish tizimini chuqur o'rganish va undan amaliyotda foydalanish ilmiy ishlar samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etishi mumkin. Tarixchi olimlarimiz tomonidan nafaqat fan tarixi, balki davlat qurilishi, iqtisodiyot va soliq ishlari, ijtimoiy siyosat, me'morchilik, ma'naviy-ma'rifiy sohalar va boshqalar tarixi ham chuqur tadqiq etilishi davrning muhim talabiga aylandi.

Yurtimizda olib borilayotgan siyosiy islohotlar boshqaruv tuzilmalarining bir-birini tiyib turishi va hech birida kuch to'planmasligiga qaratilgan. Bu tartib-tamoyil fan sohasida ham qo'llanilsa, kutilgan samarani berishi tabiiy. Natijada fan taqdirini bir hovuch odamlar hal qilmaydi, barcha iqtidorli

kishilar uchun birdek imkoniyat yaratiladi.

Tan olish kerakki, yurtimizda yangi ilmiy kashfiyotlarni ishlab chiqarishga joriy qilish va ulardan samarali foydalanish imkoniyatlari, talab va taklif yaxshi o'rganilmaydi. Sobiq Ittifoq davrida ana shu asriy tajribalar yo'q qilindi. Mustabid tuzumdan meros iqtisodiy qarashlar formati ham fan va ishlab chiqarish o'rtaqidagi aloqalarni mustahkamlashga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Shuningdek, xalqimiz orasida ilmiy darajasi bo'lmas ham texnologiyalarni yaxshi biladigan, ratsionalizatorlik salohiyatiga ega yoshlar va bilimdon kishilar ko'p. Ular o'rtaqida tanlovlar o'tkazish orqali eng sara ishlanmalarni amaliyotga joriy etish kerak. Aslida bugun xalqimiz ongida ilmiy salohiyatni oshirishga moyillik oshmoqda. Yoshlarimiz jahon olimpiadalarida g'olib bo'lmoqda. Bu ularning ijodiy salohiyatini yuksaltiradi va keyinchalik katta yangiliklarni yaratishlariga zamin hozirlaydi. Shuningdek, nomdor stipendiyalar sohiblari, olimpiada g'oliblari oldiga ham muayyan talablar qo'yilishi va ular ilmiy ishlarga yo'naltirilishi lozim.

Afsuski, qotib qolgan qarashlarga asoslangan ilmiy-tadqiqot tizimining zanjirlari hali uzilgani, ilm-fan to'la ma'noda ozodlikka etisholgan yo'q. O'zbekistonda Oliy attestatsiya komissiyasi sobiq ittifoq davridan qolgan eski qoliplar asosida faoliyat yuritayotgani fan taraqqiyotiga to'siq bo'layotganga o'xshaydi.

Shu o'rinda bu tuzilma faoliyatiga doir ayrim savollar tug'iladi. Nima uchun aynan ixtisoslashgan kengashlarda bir-birini qo'llab turadigan odamlar to'planib olgan? Mahalliychilik, tanish-bilishchilik bu sohaga

yo't-begona bo'lishi kerak emasmi?

OAK ekspertlari ham go'yo maxsus tanlanganga o'xshaydi. Aslida ular xolis va iqtidorli olimlardan bo'lishi lozim. Masalan, tarix fani bo'yicha ixtisoslashtirilgan kengash ekspertlari orasida Kamoliddin Shamsiddin, Ashraf Ahmedov, Ablat Xo'jayev, Rustam Sulaymonov, Sherzod Abdullayev kabi iqtidorli olimlar doimo bo'lishi kerak. Ular kelajakda akademiklikka loyiq olimlardir. Shu bilan birga akademiklarning saylanishidagi og'ir talablar ham olib tashlanishi lozim. Afsuski, yurtimizda qanchadan qancha iqtidorli olimlarning

tantlar tomonidan uncha dolzarb bo'lmagan mavzular tanlanadi. Bugungi kunda biror amal kursisini egallash uchungina ilmiy daraja olganlar ham talaygina. Hozir ixtisoslashgan kengashlarda katta kuch bo'lib xizmat qiladigan, uni zimdan boshqaradigan, toshi tarzi bosadigan professorlarni ilmiy rahbar sifatida tanlash urfga aylandi. Aslida bu an'ana sovet davridan beri davom etib kelmoqda. Guruhbozlik, tanish-bilishchilik, faqat muayyan guruhlarning manfaatlari ilgari surilishi tufayli mamlakatda fan rivojlanishi sust kechmoqda. Ilmiy daraja olishga salohiyati noloyiqlar ham dissertatsiya yoqlamoqdalar. Bir

olimlar bilan muloqot qilish va ilmiy ish himoyasini birgalikda tashkil etish mumkin. Masalan, xorijdagi OTMlarning har birida ko'p tarmoqli kengashlar ishlab turibdi.

Turli oliy o'quv yurtlarida faoliyat yuritayotgan olimlar asosan o'zlari ishlayotgan OTMdagi mutaxassisliklar tarixi bo'yicha ilmiy izlanish olib borsa va o'sha oliy ta'lim muassasasining mutaxassis olimlari bilan hamkorlikni yo'lga qo'ysa, Ixtisoslashgan kengashlarga a'zo bo'lsa, kelajakda ijobiy natijalar kutilishi mumkin.

Aslida bugun amaliy ahamiyatga molik va yangiliklarga boy mavzular tanlanishi, umuman har bir sohada yangi-yangi qirralar ochilishi lozim.

Fan-texnikaning oyog'iga tushov bo'lib turgan bu ko'rinmas, ammo o'ta qudratli zanjirdan qanday qutulish mumkin?

Fan-texnikaning oyog'iga tushov bo'lib turgan bu ko'rinmas, ammo o'ta qudratli zanjirdan qanday qutulish mumkin?

Himoya qilish usullari, kengashlar tarkibi, ularga muqobil kengashlar yaratish, ilmiy ishlarning sifatini ko'tarish, himoyadan keyin ham 10 yil davomida olimning o'z pozitsiyasini saqlab qolishi, ilmiy yangiliklarni xalqqa yetkazishi, amaliyotga joriy etishi kabi ko'plab qoidalar qaytadan ishlab chiqilishi zarur.

kamdan kam shogirdi ilmiy ish yoqlagan. Yuqorida tilga olingan olimlarning ham shogirdlari ko'p emas.

Bizda yozilgan kitob va ilmiy maqolalar ko'pincha taqrizdan o'tkazilmaydi va tekshirilmaydi. Plagiatorlik ilmning kushandasiga aylanib, palak yozmoqda. Bir davrga taalluqli materiallardan turli mavzularni yoritishda foydalanilmoqda. Oqibatda ilmiy-amaliy ahamiyati past ilmiy ishlar, falsafa doktori va fan doktori darajasiga noloyiq insonlar ilm sahnasiga kelib qolmoqda.

Yosh iqtidorlarning fan maydonini tashlab ketish holati ham kuzatilmoqda. Bugungi avlod ongida "Qaysi ilmiy rahbar kengash a'zosi va so'zi o'tadigan bo'lsa, shuning shogirdi ilmiy ishini muvaffaqiyatli yoqlaydi", degan tushuncha shakllandi. Yoshlar orasida "ilmiy rahbar tanlash 50 foiz muvaffaqiyatdir" degan qoida ustuvor bo'lib qoldi. Bu an'analar ta'sirida disser-

davrga va bir-biriga o'ta yaqin mavzular tanlanmoqda va tezlik bilan yoqlanmoqda.

Shu kungacha ko'plab yengil-yelpi mavzularda grantlar olindi va ularning amaliy natijalari ham tabiiyki kam bo'ldi. Endi amaliyot bilan bog'lanmagan va taraqqiyotga hissa qo'shmaydigan loyihalarning bahridan o'tish kerak.

Bugungi korrupsion tizim davr talabiga javob bera olmaydi. Davr bilan hamnafas, kerak bo'lsa, bir necha qadam oldinda bo'lmagan fanning davlat va jamiyatga qanday foydasi tegishi mumkin?

Bu kamchiliklarni bartaraf etish uchun oliy ta'lim muassasalarida ishlayotgan nomutaxassis xodimlarga ham bir martalik himoyaga ruxsat berish yoki kamida 4-5 nafar fan doktori bo'lgan taqdirda Ixtisoslashgan kengashlar ochish masalasi ham ko'rib chiqilishi zarur. Muammolarning xususiyatidan kelib chiqib, fanlar kesimida

Himoyadan keyin e'lon qilingan ishlarda dissertantning o'z-o'zining plagiatiga aylanib qolmasligi, ko'chirmachilik darajasini o'rganish uchun kuchli dasturlar ishlab chiqilishi lozim.

Bugun jahonda tezlik bilan raqamli va aqlli yondashuvlar hamma sohalar qatori gumanitar fanlar tizimiga ham kirib bormoqda. Ilmiy tadqiqotlar raqobati kundan kun kuchayib, keng maydonlarni egallamoqda.

Bu sharoitda hozirgi tizim bilan katta natijalarga erishish qiyin masaladir. Ilm sohasida katta o'zgarishlar, islohotlar yo'li bilangina fan oldidagi g'ovlar olib tashlanishi mumkin. Zero, fanning maqsadi turli sohalariga oid aniq muammolar yechimini topish, ularni amaliyotga joriy etish, menejment va marketingni shakllantirish va ularni rivojlantirish orqali davlat va jamiyat ravnaqi uchun xizmat qilishdan iborat bo'lmog'i kerak.

Shohistaxon O'LLAJAYEVA,
tarix fanlari doktori

Qotib qolgan qarashlarga asoslangan ilmiy-tadqiqot tizimining zanjirlari hali uzilgani, ilm-fan to'la ma'noda ozodlikka etisholgan yo'q. O'zbekistonda Oliy attestatsiya komissiyasi sobiq ittifoq davridan qolgan eski qoliplar asosida faoliyat yuritayotgani fan taraqqiyotiga to'siq bo'layotganga o'xshaydi.

Sinab ko'ring

"TIMSS bilimdoni" testlari

Hozir PISA va TIMSS xalqaro baholash tizimlari haqida ko'p gapirilyapti. TIMSS maktabda matematika va tabiiy fanlarni o'qitish sifatining xalqaro monitoring bo'lib, ta'lim yutuqlarini baholash xalqaro assotsiatsiyasi tomonidan o'tkaziladi. Ushbu tadqiqot turli davlatlardagi 4- va 8-sinf o'quvchilarining matematika va tabiiy fanlar bo'yicha bilim darajasi va sifatini solishtirish hamda milliy ta'lim tizimidagi farqlarni aniqlashga yordam beradi. Qo'shimcha ravishda maktablarda matematika va tabiiy fanlar bo'yicha berilayotgan ta'lim mazmuni, o'quv jarayoni, o'quv muassasasi imkoniyati, o'qituvchilar salohiyati, o'quvchilarning oilalari bilan bog'liq omillar o'rganiladi. Ushbu ma'lumotlar belgilangan fanlarni o'zlashtirish holatini ko'rsatishda asos bo'ladi. Tadqiqot to'rt yilda bir marta dunyoning ko'plab ilmiy-tadqiqot markazlari va tashkilotlari, xususan, AQShning Ta'lim sohasidagi test xizmatlari, Kanada statistika markazi, Ta'lim yutuqlarini baholash xalqaro assotsiatsiyasining kotibiyati ishtirokida o'tkaziladi. Shuningdek, turli davlatlar mutaxassislaridan iborat maslahat qo'mitalari tashkil etiladi.

TIMSS test topshiriqlari 4 ta murakkablik darajasida tuziladi va soddadan murakkablikka qarab boradi. Agar o'qituvchining fikrlash darajasi yuqori bo'lsa, bu savollarni yanada qiziqarli qilib tuzishi mumkin. Quyida 4-sinf o'quvchilarining matematika va tabiiy fanlar bo'yicha bilim darajasi va sifatini solishtirish uchun xalqaro baholash tizimi asosida tuzgan savollarimni e'tiboringizga havola etmoqchiman. Siz ham ularni darslarda qo'llab ko'ring.

1. 1 soatda necha daqiqa bor?

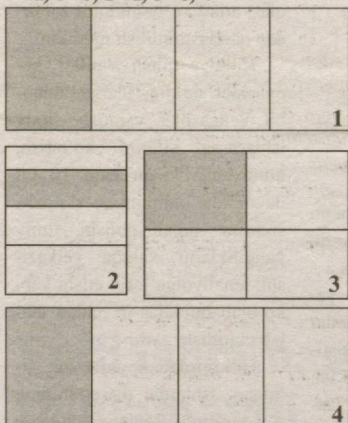
- a) 12
- b) 24
- d) 60
- e) 120

3. Kasrlardan qaysi biri eng kattasi?

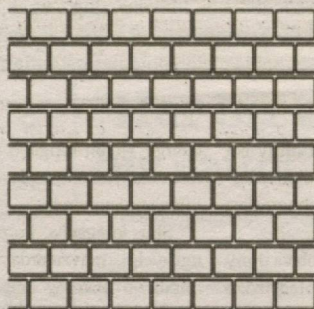
- a) 1/2
- b) 1/3
- c) 1/4
- d) 1/5

2. Qaysi to'rtburchakning 1/4 qismi bo'yalgan?

- a) 1
- b) 2
- d) 3
- e) 4

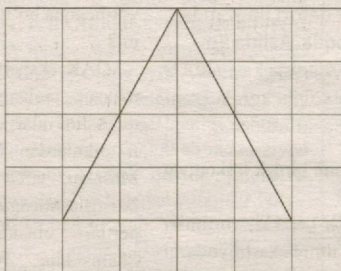

4. G'ishtli devor 9 qator qilib terilgan. Devorning balandligi 180 sm. Agar g'ishtli devor 4 qator terilganda balandligi qancha bo'lar edi?

Javob: ___ sm.

5. Uchburchak tomoni 1 sm.ga teng bo'lgan setka ustiga joylashtirilgan. Uchburchakning yuzasi necha sm² ga teng?

- a) 4 kv sm
- b) 8 kv sm
- d) 12 kv sm
- e) 16 kv sm

6. Quti kubiklardan yasalgan. Quti yasash uchun nechta kubik kerak bo'lgan?

- a) 10
- b) 26
- d) 30
- e) 31

7. Azizaning 500 so'm puli bor. 110 so'mga bir nechta daftar sotib oldi. U yana nechta daftar sotib olsa bo'ladi?

Javob: ___ daftari
Tushuntirish: _____

8. Yopishqoq suratli tasmada to'rtta rasm takrorlanadi, xuddi pastda ko'rsatilganday. Qanday rasm 39-o'rinda takrorlanadi?

- a) ★
- b) ☀
- d) ●
- e) ○

9. Abdulla 24 yoshda.

U Nigoradan ___ yosh katta.

Pastdagi javoblardan qaysi biri Nigoraning yoshini ko'rsatadi?

- a) 24 - ■
- b) ■ + 24
- d) ■ - 24
- e) 24 · ■

10. Quyida berilgan qaysi javoblardan biri 4621-687 ifodaning aniq javobi hisoblanadi?

- a) 3000
- b) 3700
- d) 3900
- e) 4000

Xurshidaxon SOLIYeva,
Rishton tumanidagi
1-maktab o'qituvchisi

"Tanlab javob ber"

Darsliklarga hamohang tarzda interfaol metod va innovatsion texnologiyalardan foydalanish dars unumdorligini oshiradi, o'quvchilarning fanga qiziqishini kuchaytiradi. Jumladan, "Tanlab javob ber" metodi samarali bo'lib, bolalarni mustaqil ishlash, kreativ fikrlash, faol bo'lishga undaydi.

Quyidagi jadval orqali o'quvchilar bilimini tekshiramiz. Bunda kuchik raqam savol kodini, kattasi bahoni bildiradi.

1	2	3	4	5	6
4	5	3	5	1	2
7	8	9	10	11	12
5	1	4	2	5	3
13	14	15	16	17	18
2	3	4	5	4	1

O'quvchi xohishiga qarab biror kodni tanlaydi. Katta hajimli raqamlar savollarning murakkablik darajasini belgilaydi. Masalan, 9 kodi tanlansa, tagida 4 turib-

di, demak, bu yerda o'rtacha qiyinlikdagi savol bor. O'qituvchi har bir raqam ostidagi savollarni o'ziga belgilab oladi. Bu orqali o'quvchining mavzuga qay dara-

jada tayyor ekanini ham bilish mumkin. O'quvchilar o'zi tanlagan savolga javob berolsa, bahoga ega bo'ladi. Agar javob berolmasa, bilgan o'quvchidan so'raladi va baho unga qo'yiladi. Shu tarzda o'quvchilarning fanga qiziqishini oshirish mumkin. Qolaversa, bu usul xotirani mustahkamlashda ham juda qo'l keladi.

Masalan, "O'zbekiston Respublikasida davlat hokimiyatining tashkil etilishi" mavzusiga doir savollardan namuna:

1. O'zbekistonning o'z yangilanish va taraqqiyot yo'li nechta prinsipga asoslanadi? (5 baho)

2. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 11-moddasini izohlang. (4 baho)

3. Qonun nima? (3 baho)

To'g'ri javoblar to'planib, o'quvchilar baholanadi. "Tanlab javob ber" metodidan nafaqat huquq, balki boshqa fanlar doirasida ham foydalanish mumkin.

Venera JALOLOVA,
Romitan tumanidagi
13-maktab o'qituvchisi

AQSHDA ABDULLA QODIRIYNING "O'TKAN KUNLAR" ROMANI INGLIZ TILIDA NASHR ETILDI

Avval xabar qilinganidek, yaqinda tavalludining 125 yilligi yurtimizda va xalqaro miqyosda keng nishonlangan buyuk adibimiz Abdulla Qodiriyning "O'tkan kunlar" romani ilk bor bevosita o'zbek tilidan ingliz tiliga tarjima qilindi va Amerika Qo'shma Shtatlarida "Bygone days" nomi ostida kitob holida chop etildi.

2019-yil 27-dekabrda O'zbekistonning AQShdagi elchixonasida ushbu kitob taqdimoti bo'lib o'tdi. Yangi kitobning ilk nusxalari AQShdagi davlat tashkilotlari, yetakchi oliy ta'lim muassasalari va ushbu mamlakatda akkreditatsiyadan o'tgan diplomatik korpus vakillariga tarqatildi.

U AQShning eng yirik kutubxonasi — Kongress kutubxonasi katalogiga kiritildi. Shuningdek, ushbu asar e-book shaklida ham chop etilgan.

Mashhur asar tarjimasi amerikalik taniqli tarjimon va tadqiqotchi Mark Edvard Riz tomonidan amalga oshirilgan.

Mark Edvard Riz 1969-yilda AQShning Arizona shtatida tug'ilgan. Jorj Vashington nomidagi universitetni "Ural, Kavkaz va Markaziy Osiyo xalqlari adabiyoti" mutaxassisligi bo'yicha tamomlagan. 1994–1996-yillarda Tinchlik korpusining ko'ngilli vakili sifatida O'zbekistonda ishlab, Qo'qon

shahridagi o'rta maktabda ingliz tili fanidan saboq bergan. Shuningdek, AQSh Davlat departamenti hamkorlik dasturining O'zbekiston bo'yicha direktori bo'lib ishlagan.

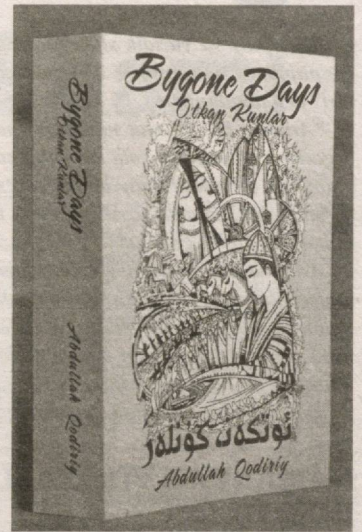
Mark Riz 2017-yilda poytaxtimizning Samarqand darvoza mahallasidagi Abdulla Qodiriy yashab ijod etgan xonadonda bo'lib, adib ijodiy merosini chuqur o'rgangan.

Tarjimon ushbu ko'lamdor romanni ingliz tiliga o'girish uchun 15 yildan ortiq vaqt sarflagan va 660 betdan iborat asar amerikalik o'quvchilarga tushunarli bo'lishi uchun unga 400 dan ortiq tushuncha va izohlar yozgan.

Ayni paytda roman o'quvchilar tomonidan aniqlanadigan "Besh yulduzli" reytingda yuqori bahoga sazovor bo'lmoqda.

Mark Riz Abdulla Qodiriyning hayoti va ijodi, uning zamon va zamondoshlari, "O'tkan kunlar" romanidagi siymolar haqida ma'lumotlar beruvchi theuzbekmodernist.com veb-saytini ham yaratgan.

Kuni kecha O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev nomiga "Bygone days" kitobi va Mark Edvard Rizdan maktub keldi. Quyida ushbu maktub matni e'lon qilinmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti

Shavkat Mirziyoyev Janobi Oliylariga

Prezident Shavkat Mirziyoyev Janobi Oliylari!

Sizga 1994–1996-yillarda Tinchlik korpusining ko'ngilli xodimi sifatida O'zbekistonda, Qo'qonda o'z xizmat faoliyatimni boshlaganimdan so'ng yigirma besh yil o'tib xat yo'llash men uchun katta sharaftdir. Oddiy o'zbek maktabida o'qituvchi bo'lib ishlagan davrim mening hayotimni beqiyos darajada boyitgan sayohatning muqaddimasi bo'ldi va Sizga yo'llanayotgan ushbu maktub ana shu sayohatning avj nuqtasidir.

Haqiqatan ham shunday, men ayni paytda ingliz tiliga tarjima qilib tugatgan Abdulla Qodiriyning "O'tkan kunlar" romani Markaziy Osiyo va jahon adabiyotida o'xshashi yo'q asardir.

Abdulla Qodiriyning hayoti va ijodini o'rganish men uchun shunchaki o'quv mashg'uloti vazifasini o'tagan yo'q. Asar tarjimasi mendan katta kuch talab etganining boisi shundaki, adib romanga shunchaki "personajlar"ni emas, balki mening hayotiy qarashlarimni shakllantirgan qissani jo etgan.

Asardagi Otabek, Kumush yoki men yaxshi ko'radigan Hasanali kabi adabiy personajlar nomigagina tahlil qilib o'tiladigan mavhum, to'qima obrazlar emas. Ushbu mashhur obrazlar timsolida men butun professional faoliyatim davomida Toshkent, Qo'qon hamda Vashingtonda yashab, birga ishlagan insonlar qiyofasini ko'rganam.

Shu tariqa men o'n besh yil mobaynidagi ish jarayonida nafaqat adib tiliga xos nozik jihatlarni,

balki 1938-yilda uning qatag'onga uchrashi va o'limiga sabab bo'lgan, asarlariga jo etilgan chinakam milliy ruhni ilg'ashga muvaffaq bo'ldim.

1994-yilda o'zbeklar, garchi ular uchun bundan hech qanday naf bo'lmas-da, meni o'z xonadonlarida ko'p bor mehmon qilishdi. Xuddi o'z yaqinlaridek ko'rib, Qo'qondagi Jome' masjidida birgalikda ibodatga ham olib borishdi. Ularning milliy romanini ingliz tiliga tarjima qilish orqali men ham bu insonlarga ana shunday munosib hurmat-ehtirom ko'rsatishga burchliman.

Har qanday katta ish singari roman tarjimasi ham ulkan shaxsiy safarbarlikni talab etdi. Mening umidim va ishonchim shundaki, qachondir o'g'lim bu kitobni qo'lga olar ekan, uning otasi yer yuzida shunchaki umrguzaronlik qilmagani, balki nedir qimmatli bir ishni ado etib ketganini anglaydi. Siz ham ota sifatida ayni shunday hissiyotni his qilais, deb ishonaman.

O'tgan haftada mamlakatingiz elchisi Javlon Vahobov va O'zbekiston elchixonasi xodimlari tomonidan kamtarona xizmatimning yuksak darajada e'tirof etilishi mehnat faoliyatimdagi ajoyib lahzalar bo'lib qolishini alohida ta'kidlab o'tishni istardim.

Vashington shahridan kelgan yuzdan ziyod mehmonlar ishtirokida ushbu kitobimning taqdimot marosimi bo'lib o'tdi. Biz elchi bilan birgalikda O'zbekiston haqida, ayniqsa, uning adabiy manzarasi haqida ko'proq bilishni istagan mehmonlarga mamlakatingizni tanishtirdik. Men o'z nutqimda O'zbekiston va AQSh o'rtasidagi munosabatlar atigi ikki yil davomida yuqori darajada oldinga siljiganini alohida ta'kidladim. Ushbu islohotlar Abdulla Qodiriyning hayoti bardavomligi va uning orzu-o'ylari ro'yobga chiqayotganidan dalolat ekanini ishonch

bilan aytib o'tdim. Ana shu marosimdan keyin minglab odamlar ijtimoiy tarmoqlarda ijobiy fikrlar bildirishdi, taqdimotda ishtirok etganlar o'zbek adabiyoti haqida yanada ko'proq bilish uchun men bilan bog'lanishdi.

Shu narsa ayonki, sizlar barchangiz bugungi dunyomiz uchun katta ahamiyatga ega bo'lgan muhim hayotiy ishda ishtirok etmoqdasiz va men ishonaman, O'zbekiston Respublikasi ushbu sa'y-harakatlarni kuchaytirish, ayniqsa, kelgusida Abdulla Qodiriyning boshqa asarlarini ham tarjima qilish, o'zbek tili tarjimonlarini tayyorlash, O'zbekistonning maqsadlarini ro'yobga chiqarishga xizmat qiladigan strategik loyihalarda bajonidil yordam ko'rsatadi.

Sizning nomingizga xat yozish men uchun katta sharafligini uchun so'zimning nihoyasida aytmog'chiman: rahmat. Siz namoyon etayotgan xarakter va yetakchilik salohiyatidan men hayratdaman.

Men O'zbekistonni yaxshi bilaman, rafiqam toshkentlik va o'zimni bu yurtida sayyoh deb hisoblayman. Sizning yaqinda Qo'qon va Marg'ilonga tashrif buyurganingiz, Abdulla Qodiriy muzeyini tashkil etganingiz, Sizning o'z islohotlaringizga uyg'un ravishda "O'tkan kunlar" romanini eslab aytgan fikrlaringiz mening qalbimda chuqur aks-sado berdi. Bu menga islohotlarning hozirgi bosqichi — Abdulla Qodiriy ijodiga bo'lgan ehtiromning eng yaxshi davri ekanini anglab yetish imkonini berdi. Men qat'iy ishonaman, bu mening ikkinchi Vatanim bilan bog'langan ishimning yangi yigirma besh yillik bobining boshlanishi bo'ladi.

Hurmat bilan,
Mark Edvard Riz
2019-yil 27-dekabr

Janubiy koreyalik o'qituvchilar qiziqarli matematikadan dars beradi

Joriy yilning 15-yanvaridan 17-yanvarigacha qadar Toshkent shahridagi Inha universitetida "Qiziqarli matematika" uchinchi o'quv-amaliy festivali bo'lib o'tadi.

Har yili o'tkaziladigan ushbu festival maktab va akademik litseylar, kasb-hunar kollejlari va boshqa o'quv muassas-

alarining o'quvchilari va o'qituvchilari, shuningdek, matematikaga qiziqqan barcha yoshlarga mo'ljallangan. U mazkur fanning barcha mo'jizalari va hayotimizda tutgan muhim o'rnini, ushbu fanni qanchalik qiziqarli va maroqli tarzda o'tkazish mumkinligini ko'rsatib beradi.

Ana shu maqsadda Janubiy Koreyadan matematika bo'yicha 20 nafardan ortiq professor poytaxtimizga tashrif buyuradi. Festivalda ularning har biri o'zining mavzuga oid stendini tanishtiradi. Bu yerda ular turli matematik boshqotirmalar, topishmoqlarni namoyish etadi, o'z bilimlarini o'zbek

o'quvchilari, talabalari bilan o'rtoqlashadi. Shuningdek, festival doirasida o'quvchilar uchun tanlovlar va Janubiy Koreya professorlarining ma'ruzalari ham o'tkaziladi.

Roman BONDARCHUK,
O'ZA muxbiri

Qonunbuzar hokimlar!

“Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to'g'risida”gi O'zbekiston Respublikasi qonunining 28-moddasi “Murojaatlarni ko'rib chiqish muddatlari” deb nomlangan:

“Ariza yoki shikoyat masalani mazmunan hal etishi shart bo'lgan davlat organiga, tashkilotga yoki ularning mansabdor shaxsiga kelib tushgan kundan e'tiboran o'n besh kun ichida, qo'shimcha o'rganish va (yoki) tekshirish, qo'shimcha hujjatlarni so'rab olish talab etilganda esa, bir oygacha bo'lgan muddatda ko'rib chiqiladi.

Ariza va shikoyatlarni ko'rib chiqish uchun tekshirish o'tkazish, qo'shimcha materiallarni so'rab olish yoxud boshqa chora-tadbirlar ko'rish zarur bo'lgan hollarda, ularni ko'rib chiqish muddatlarini tegishli davlat organining, tashkilotning rahbari tomonidan istisno tariqasida uzog'i bilan bir oyga uzaytirilishi mumkin, bu haqda murojaat etuvchiga xabar qilinadi.

Taklif davlat organiga, tashkilotga yoki ularning mansabdor shaxsiga ke-

lib tushgan kundan e'tiboran bir oygacha bo'lgan muddatda ko'rib chiqiladi, qo'shimcha o'rganishni talab etadigan takliflar bundan mustasno bo'lib, bu haqda taklifni kiritgan jismoniy yoki yuridik shaxsiga o'n kunlik muddatda yozma shaklda xabar qilinadi”.

Gazetamizda 2019-yil davomida ko'plab tanqidiy-tahliliy maqolalar chop etildi. Eng qizig'i, bugungi ko'plab rahbarlarning gazeta o'qimasligi natijasida, matbuotda e'ton qilinayotgan tanqidiy maqolalar o'z marziliga yetib bormaydi, natijada muammolar yechimsiz qolib ketadi. Shu bois yil davomida har bir muammoli maqola yuzasidan tegishli mutasaddilarga xat bilan murojaat qildik. Shu harakatimiz natijasida ko'plab ta'lim muassasalaridagi muammoli holatlarga e'tibor qaratildi, ba'zilari hal etildi, o'qituvchilar haq-huquqlari himoya qilindi. Ammo, ming afsuski, murojaatimizni e'tiborsiz qoldirganlar ham bor.

Yuqorida keltirib o'tganimiz qonun talablariga rioya qilmayotgan viloyat hokimlari va xalq ta'limi boshqarmalari boshliqlari bilan tanishing:

NAMANGAN VILOYATI HOKIMI

Xayrullo Bozorovga 2019-yil 9-avgustda quyidagi mazmunda xat jo'natganmiz:

“Maktabdagi mahalla idorasi yoxud “tekin” tomoshalar mashmashasi”, 2019-yil 7-avgust, 61-son, 9-bet.

Unda Norin tumanidagi 15- va 29-umumta'lim maktablari binosi ichida joylashib, faoliyat yuritayotgan mahalla fuqarolar yig'ini idoralarining ta'lim-tarbiya jarayoniga xalal berayotgani va bu ikki maktabdagi kabi holat tumandagi 16 ta ta'lim maskanida ham ro'y berayotgani ta'kidlangan. Mahalla fuqarolar yig'iniga turli mashmasha, urush-janjallar bilan keladigan fuqarolarning quyushqonga sig'maydigan tortishuvlariga guvoh bo'layotgan o'qituvchi va o'quvchilar bu holatdan norozi. Qolaversa, ayrim maktablarda sinfxonalar yetishmovchiligi muammosi mavjudligi tufayli o'quv jarayoni shundoq ham ikki smenada tashkil etilyapti. Bunday vaziyatda MFYning kerakli xonalarni band qilib o'tirishi, elektr, issiqlik energiyasi xarajatlari ham maktabning zimmasida qolayotgani ta'lim muassasasi uchun ortiqcha yuk bo'lmoqda. O'qituvchilarni himoya qilmaysizmi, janob hokim?!

SAMARQAND VILOYATI HOKIMI

Erkinjon Turdimovga 2019-yil 18-sentabrda quyidagi mazmunda xat jo'natilgan:

“Erkinjon Turdimovga ochiq xat”, 2019-yil, 14-sentabr, 71-son, 15-bet.

Samarqand viloyatidan shaxmat bo'yicha ko'plab xalqaro musobaqalar g'oliblari yetishib chiqqani, biroq viloyat hamda tuman hokimliklari, xalq ta'limi, jismoniy tarbiya va sport boshqarmalari mutasaddilari, Yoshlar itifoqi viloyat kengashi tomonidan ularga yetarlicha e'tibor qaratilmayotgani ta'kidlangan.

Yoshlarga e'tibor berishga vaqti yo'q odamning tahririyatga bir enlik javob yozishga vaqti bo'larmidi?!

QASHQADARYO VILOYATI HOKIMI

vazifasini bajaruvchi Zoir Mirzayevga 2019-yil 12-noyabrda quyidagi mazmunda xat jo'natilgan:

Bog'cha emas, kelajak muammosi

Musallim mehnati ulug'lanadigan zamon

“Bog'cha emas, kelajak muammosi”, 2019-yil 26-oktabr, 83-son, 5-bet.

Muborak shahridagi 12-maktabgacha ta'lim tashkilotining kuz-qish mavsumiga tayyor emasligi, istish tizimi yomon ahvolda ekanligi va buning oqibatida ko'p yillardan buyon qish kunlari bolalar sovuqda qiynalayotgani, bu ta'lim-tarbiya sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatayotgani bayon qilingan. Zoir Toirovich! Sovuq xonada bilim olayotgan bolalarga nahotki ichingiz achimasa!

BUXORO VILOYATI HOKIMI

O'ktam Barnoyevga 2019-yil 23-sentabrda quyidagi mazmunda xat jo'natganmiz:

“Qariganda ko'chada qoldim-ku bolam!”, — deydi buxorolik faxriy o'qituvchi, 2-guruh nogironi Sa'din Qurbonov”, 2019-yil 21-sentabr, 73-son, 7-bet.

Buxoro davlat universitetida kimyo-biologiya fanlaridan 36 yil ta'lim bergan ikkinchi guruh nogironi Sa'din Qurbonovning 2006-yildan buyon uyoji yo'qligi sababli duch kelgan joyda yashayotgani, mutasaddi tashkilotlarga uy so'rab yo'llagan murojaatlari javobsiz qolayotgani ta'kidlangan.

Janob hokim, hech bo'lmasa bir kun ijarada turib ko'rishingizni tavsiya qilishdan boshqa gap qolmadi!

Viloyat XTB boshliqlari ham!

Buxoro viloyat XTB boshlig'i Amrillo Safarovga 2019-yil 13-iyunda quyidagi mazmunda xat jo'natilgan:

“Taomnomangizda nima bor?”, 2019-yil 22-may, 39-son, 3-bet.

Maqola muallifi Buxoro viloyatining Shofirkon va G'ijduvon tumanlaridagi bir nechta maktabda bo'lib, ta'lim muassasalari oshxonalaridagi mavjud holat va kamchiliklarni ku-

zatadi. Jumladan, Shofirkon tumanidagi 25- va 38-maktablarining oshxonasida o'quvchilar uchun imkon qadar, hamyonbop issiq ovqatlar tayyorlanayotgani ijobiy baholangan bo'lsa, boshqa muassasalarda esa holat aksincha, salbiy ekani bayon etiladi. Ya'ni G'ijduvon tumanidagi 1-maktabda ta'lim ikki smenada olib borilishiga qaramay, maktab oshxonasida ovqat tayyorlanmasligi, oqibatida o'quvchilar maktab tashqarisida ovqatlanish shoxobchalarida yoki do'konlarda sotilayotgan sog'liqqa ziyoni yetishi mumkin bo'lgan mahsulotlar bilan tamaddi qilayotgani

yozilgan. Shuningdek, G'ijduvon tumanidagi 46-maktab oshxonasida taqiqlangan ovqatlar menyusidan foydalanilayotgani va oshxonada tayyorlanayotgan mahsulotlar turidan hatto maktab mas'ul xodimlari ham xabardor emasligi qayd etilgan. XTB boshliqlari hech bo'limganda bir oyda bir kuningizni maktab oshxonalarida kelajak vorislarimiz nimalar iste'mol qilib kelayotganini kuzatishga bag'ishlashingizni maslahat beramiz. Ishonamizki, xulosangiz maqola muallifinikidan ko'ra ijobiyroq bo'lmaydi.

Toshkent viloyati XTB boshlig'i Shukur Burhonovga 2019-yil 26-iyunda quyidagi mazmunda xat jo'natilgan:

“Bekobodagi maktab sport zali qachon ta'mirlanadi?”, 2019-yil, 12-iyun, 45-son, 15-bet.

Bekobodagi maktab sport zali qachon ta'mirlanadi?

“Bekobodagi maktab sport zali qachon ta'mirlanadi?”

Mazkur maqolada Bekobod tumanidagi 5-maktabdagi kamchiliklar tanqidiy tahlil qilingan. Maqolada 2006-yilda maktabning sport zali qad rostlagani, ammo u nobop joyga qurilgani bois 9 yildan so'ng yaroqsiz holga kelib qolgan, ammo 4 yil mobaynida o'quvchilar ana shu yaroqsiz binoda mashg'ulot olib borgani, so'nggi paytlarda esa sport zali yopib qo'yilgani va jismoniy tarbiya darslari issiq ob-havo vaqti maktab hovlisida, sovuq kunlari sinfxonada olib borilayotgani qalanga olingan edi.

Shukur Burhonov, XTB boshlig'i Toshkent viloyati

Attestatsiya Jarayoni soddalashtirildi

Xorazm viloyat XTB boshlig'i Hamro Bektemirovga 2019-yil 13-iyunda quyidagi mazmunda xat jo'natilgan:

“Sapchada qachon maktab quriladi?”, 2019-yil, 22-may, 39-son, 6-bet.

Xiva tumani Varganza mahallasining Sapcha mavzesida yashovchi qariyb 600 nafar bola 3-4 kilometr yo'l bosib, piyoda 12-maktabga borib o'qiyotgani, maktab tomon jamoat transporti qatnasmaligi qayd etilgan. Boz ustiga sinfxonalar yetishmasligi, jiddiy ta'mirtalablari ta'kidlangan.

Yana Xorazm viloyat XTB boshlig'i H.Bektemirovga 2019-yil 26-iyunda quyidagi mazmunda xat jo'natilgan:

“Barkamol avlod” markazlari nega gavjum emas?

“Barkamol avlod” markazlari nega gavjum emas?

31 yilga cho'zilgan qurilish

31 yilga cho'zilgan qurilish

Hurmatli boshliqlar, gazetamizni ehtimol o'qimasligingizni inobatga olib, muammo ko'tarilgan har bir maqolani xat orqali eslatdik. Xatlarimizniki javobsiz qoldirdingiz, muammolar yechimini so'ramasak ham bo'larkan-da!?

Onlayn muloqot

"1000 \$ maoshga qachon yetamiz?"

Ta'lim — shu yurtning jonkuyar fuqarosi, farzandi kelajagi yo'lida qayg'urgan ota-ona uchun eng muhim va birlamchi soha. Shuning uchun unda kechayotgan islohotlar, yangilanishlar, muammo-yu kamchiliklar kasbidan, ijtimoiy mavqeyidan qat'i nazar, barcha fuqarolarga birdek daxldor. "Facebook" ijtimoiy tarmog'idagi Maslahat.uz guruhida Xalq ta'limi vazirligining jamoatchilik va ommaviy axborot vositalari bilan aloqalar bo'limi boshlig'i Anvar Umarov hamda jamoatchilik o'rtasida qizg'in suhbat kechdi. Muloqot mazmuni ta'lim jarayoniga bevosita bog'liq bo'lgani bois uni gazetamiz mushtariylari uchun ham ahamiyatli deb bildik.

Bahodir Boboyev: — Joylarda maktab direktorlarini saylash va o'qituvchilarni ishga qabul qilishda haliyom eski usullar qo'llanmoqda. Bunga qarshi biror chora-tadbir ko'rilyaptimi?

Anvar Umarov: — 2019-yildan maktablarda Kuzatuv kengashlari tashkil etilgan. Bu kengashlar maktab, jumladan, direktor faoliyatini nazorat qiladi. Kuzatuv kengashlari direktorni lavozimiga tayinlash va ozod etish vakolatiga ega.

Jasur Nuraliyev: — Telegram ijtimoiy tarmog'idagi sahifalarda "Qaysi viloyat XTB boshlig'i eng faol?" kabi so'rovnomalarni o'tkazishdan maqsad nima? Sababi bunaqa so'rovnomalarni reallikdan yiroq bo'ladi, ayirmachilikka olib keladi. Viloyat XTBdan qo'l ostidagi o'qituvchilarga kirib mudirimizga ovoz beringlar degan buyruq keladi.

Anvar Umarov: — Turli so'rovlar o'tkazish biz uchun kerak. Albatta, so'rovlar xolis bo'lishi lozim. O'qituvchilar o'z fikrini bildirsing.

Jasur Nuraliyev: — Ta'lim uchun biror tashabbusga qo'l urmoqchi yoki me'yoriy hujjat ishlab chiqmoqchi bo'lsangiz, maktablarda ishlayotgan o'qituvchilarning fikrini olib, so'ng muhokamaga qo'yishingizni so'rarдим. O'qituvchilarning fikri yangiliklarni joriy etishda ustuvor bo'lishi kerak. Masalan, 823-sonli qaror. Bu qaror loyihasini tayyorlashda ishtirok etganlarning necha nafari maktab o'qituvchisi? Hozir muhokamaga qo'yish qiyin emas. "Telegram"da bir guruh o'qituvchilar o'rtasida muhokama qilinsa ham bo'ladi. Qarorga ko'ra, sinf jurnallaridagi o'rtacha baholarning qiymati degan mezon bo'yicha o'qituvchiga ball beriladi. Ushbu mezon o'qituvchilarning yaxshi o'zlashtirmaydigan o'quvchiga ham yuqori baho qo'yishiga sabab bo'lyapti. Chunki past baho qo'ysa ball yo'qotayпти. Sinf rahbarligi uchun degan mezon ham adolatsiz tanlangan. Chunki bitta maktabda hammaning sinf rahbari bo'lishning iloji yo'q.

Anvar Umarov: — Mazkur qarorni maktab tizimida ishlagan mutaxassis tayyorlagan. Qaror ustamalarni belgilashda aniq mezonlarni belgilab bergan. Mezonlar bajarilsa, hech kim ustamadan benasib qolmaydi.

Jasur Nuraliyev: — Oliy toifa uchun attestatsiyadan 95 ball bilan o'tdim. 2019-yil mart oyida testdan

o'tgandik, lekin sertifikatni oktabrda oldik. Hamma narsa ma'lum bo'lib turgani holda, bir parcha qog'oz uchun 7 oy kutdik! Vaholanki, nizomda sertifikat 1 oy ichida yetkaziladi, deyilgan. Bu bo'yicha Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi, Xalq ta'limi vazirligi bilan bog'landim. Tushundimki, ish to'g'ri yo'lga qo'yilmagan. O'sha bir parcha qog'oz uchun vazirlik inspeksiyaga buyurtma berarkan. Vazirlik esa buyurtmani tuman XTBning ro'yxati va hujjati asosida shakllantirarkan. Bu juda ko'p vaqt yo'qotishga, sansalorlikka, ko'p asab, energiya, vaqt, qog'oz isrof bo'lishiga olib keladi.

Anvar Umarov: — Vazirlik sertifikatga buyurtma bermaydi. Joylardagi boshqarmalar beradi. Ta'lim tizimi juda katta va har jabhada islohotlar o'tkazish lozim. Bir tizimni o'zgartirish uchun uni to'liq muammosiz almashtira oladigan tizim yaratish kerak. Bu tizimga ham o'zgartishlar kiritiladi.

Malika Abdullayeva: — Maktablarda o'qituvchi hurmati hali oshgani yo'q. Aksincha tushishda davom etmoqda. Sababi ta'lim-tarbiya jarayoniga ota-onalar xalal bermoqda. Davlat pul to'layaptimi, tarbiya bersin, o'qitsin deyishadi-da, salgina qattiqroq tanbeh bersa, pedagog bola ruhياتiga salbiy ta'sir ko'rsatganlikda ayblanadi. Shularga ham yechim izlanyaptimi?

Anvar Umarov: — Albatta, bu yo'nalishda ota-onalarning mas'uliyati oshirilishi kerak. Hozir qonunchilikka o'zgartirish kiritilyapti. Unga ko'ra, o'qituvchi dars jarayonini buzgan odamni sudga berishi mumkin.

Erkin Mirzayev: — Ta'lim sohasida hozir amalga oshirilishi shart bo'lgan ish nima deb hisoblaysiz?

Anvar Umarov: — O'qituvchilar malakasini oshirish. Sirdaryo va Surxondaryo viloyatlarida o'qituvchilar o'rtasida o'tkazilgan testlar shundan dalolat beradi. 25 yil o'qituvchilar paxta terimi, obodonlashtirishga jalb etildi. Hech kim ulardan ta'lim sifatini so'ramagan. Endilikda o'qituvchilardan faqat ta'lim sifati talab etiladi. Buning uchun ular o'z ustida muntazam ishlashlari kerak.

Maqsuda Xudoyberdiyeva: — Yaqinda ijtimoiy tarmoqdagi xalq ta'limi tizimi xodimlari guruhida dars ishlanmasi xususida so'rovnoma o'tkazildi. Unga ko'ra, konspektning o'rniga

elektronlashgan biror dastur yoki reja ko'rinishidagi boshqa muqobil yagona hujjat variantiga 426 ta ovoz berildi. Shu taklifga nima deysiz?

Anvar Umarov: — "Umumiy o'rta ta'lim muassasalarining pedagogik mutaxassisliklari bo'yicha namunaviy yillik ish rejasini shakllantirish tartibi to'g'risidagi yo'riqnomani tasdiqlash haqida"gi Xalq ta'limi vazirligi hamda Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligining qaroriga asosan Yillik taqvim-mavzuviy reja hamda kundalik dars ishlanmalari (konspekt)ning elektron shaklda yuritilishiga ham yo'l qo'yiladi. Har bir o'qituvchining o'z o'qitish uslubi bor. Ularni bir qolipga solishga urinish noto'g'ri.

Barno Usmonovna: — Me'yoriy hujjatlarda sinfda o'quvchilar soni 35 nafargacha bo'lishi belgilangan. Aslida-chi? 40 dan ortiq o'quvchi o'qiyotgan sinflar ham bor. Bu qarorning buzilishi emasmi?

Anvar Umarov: — Bu muammodan xabarimiz bor. Uni hal etish uchun yangi maktablar qurish kerak. Hozir maktablarimizda 6,2 million o'quvchi tahsil oladi. Maktablar quvvati esa 5,2 million o'quvchi uchun mo'ljallangan. Aholi soni oshyapti, lekin yangi maktablar qurilmagan. 2010—2016-yillar davomida yuzga yaqin maktab yopilgan. Oxirgi uch yilda 360 ga yaqin yangi maktab tashkil etildi. Lekin bu kam. Yana maktablar ochilishi kerak.

Jasur Nuraliyev: — Adashmasam, Prezidentimiz O'qituvchi va murabbiylar bayrami arafasida pedagoglar maoshini oshirish bo'yicha ko'rsatma bergan va loyiha tayyorlanayotgani haqida xabar ham chiqqan edi. Biz yanvar oyidan oyligimiz oshirilishini kutgandik, ammo... O'qituvchilarning oyligi oshirilishi rejalashtirilyaptimi? Hurmatli vazirimiz ta'kidlagan 1000 dollar maoshga qachon yetamiz?

Anvar Umarov: — Avgust oyida shunday topshiriq berilgan edi. Qaror loyihasi hali yo'q. Bu murakkab jarayon. Bu masala Moliya vazirligi bilan bog'liq. Vazirlik mablag' ajratishi kerak.

Ravshan Matmusayev: — Maktablarni ta'mirlash ishlari reja asosida bajariladimi? Nega yozgi ta'til davomida qilinmasdan aynan o'quv yili davomida bolalarni boshqa maktablarga ko'chirib, 2-smenada o'qitish holatlari ko'p uchrayapti? Bu ham ta'lim sifatiga ta'sir o'tkazmaydimi?

Anvar Umarov: — Maktabga katta e'tibor qaratilayotgani tufayli ularni qurish va ta'mirlash ishlari uchun Investitsiya dasturi, "Obod mahalla" va "Obod qishloq" dasturlari orqali mablag' ajratilmoqda. Bundan tashqari, Prezident topshirig'i bilan bu yil Toshkent shahri, Toshkent viloyati va yana bir necha viloyatlarga rejadon tashqari mablag' ajratildi. Bizda moliya tizimimizda ajratilgan mablag' vaqtida ishlatilmasa, qaytarib olinadi. Shu tufayli maktablarni o'quv yilida ham ta'mirlashga majburmiz.

Matluba Qambarova: — Ta'lim sohasidagi islohotlar samarasini oshirishga mavjud to'siqlardan eng asosiyarini sanab bering.

Anvar Umarov: — Malakali kadrlar taqchilligi, maktablarni qurish va ta'mirlashga mablag' yetishmasligi. Mana shular asosiy to'siq bo'layotgan omillar.

Mirzo Humoyun: — O'quvchi maktab bilimi bilan oliygochlarga kira olmayapti. Akademik litseylarni bitirganlar ham repetitor orqali kirish imtihonlariga tayyorlanadi. Nima uchun OTMga kirish testlari bunchalik murakkablashtirilgan, hozir bu borada qanday ishlar olib borilmoqda?

Anvar Umarov: — Maktabda olgan bilimi bilan oliy o'quv yurtiga kira olganlar ham bor. Oliy o'quv yurtlari bizning sohaga kirmaydi. Lekin bu sohada ham islohotlar olib borilyapti. Asosiy muammo kvotalar masalasi. 1991-yilda kvota 67 mingga yaqin bo'lgan. 2019-yilda ham shu miqdor atrofida. Aholi soni oshyapti. Kvotalar ham qayta ko'rinishi kerak.

Mirzo Humoyun: — Maktablardagi bilim berish darajasi xalq ta'limi sohasiga kiradi-ku. Xalq ta'limi vazirligi o'z tasarrufida tahsil olgan o'quvchilarning manfaatlarini himoya qilib imtihon testlarini osonlashtirish taklifi bilan chiqqanmi hech? Yoki mutaxassislar — o'qituvchilarning malakasini oshirish va darsliklarni qayta ko'rib chiqish haqida qandaydir ishlar olib borilganmi?

Anvar Umarov: — Kirish imtihoni savollarini ishchi guruhlar tasdiqlaydi. Ular tarkibida maktab o'qituvchilari ham bor. Bu masala bahslarga sabab bo'lyapti. DTM va Oliy ta'lim vazirligi uchun izoh bera olmayman. Xalq ta'limi tizimiga kelsak, o'quv dasturlari qayta ko'rib chiqilyapti. Lekin bu DTM boshqa manbalardan savollar olmasligiga kafolat bermaydi.

Shahnoza UMAROVA tayyorladi.

Bir tildagi atamaning boshqa tildagi muqobilini topish — xuddi bir daraxtga boshqa bir novdani payvand qilishdek gap.

Fuqarolikning yuz yili

(Ikkinchi maqola)

Nega "fuqaro" o'rnida "yurtdosh" yoki "vatandosh"ni qo'llab bo'lmaydi?

"Fuqaro" o'rnida "turg'un" taklif etilgan maqola "Ma'rifat" gazetasi (4-dekabr) va ijtimoiy tarmoqlarda e'lon qilingandan so'ng izohlarda turli mulohazalar bildirildi. Ularning hammasi haqida to'xtalib o'tirmayman, avvalo, ko'pchilik ma'qul ko'rgan "yurtdosh" xususida ikki og'iz so'z. Aslida, birinchi maqolada ham "yurtdosh" haqida aytilgan. Men bu so'z haqida ham ko'p o'ylaganman, ammo...

"Yurtdosh" bizda "vatandosh"ning ma'nodoshi, rus tilidagi "земляк", "соотечественник" kabi so'zlariga to'g'ri keladi. Aytaylik, biz "yurtdosh"ni ruscha "гражданин", inglizcha "citizen", fransuzcha "citoyen" atamalariga muqobil sifatida qabul qildik. U holda "yurtdosh"ga yana bir ma'no yuklanadi va endi u rus tilidagi "гражданин", "соотечественник", "земляк" ma'nolarini ham bildiraveradi. Chunki uning boshqa ma'nolarini hech kim ongimizdan o'chirib tashlolmaydi (rus tili ko'pchilikka tushunarli bo'lgani bois qiyoslash uchun rus tilini olamiz).

Ammo ruscha "гражданин" faqat bir ma'noda qo'llanadi, u "соотечественник", "земляк", hatto "горожанин" ma'nosini ham bildirmaydi. Inglizcha "citizen", fransuzcha "citoyen" ham shunday.

Tasavvur qiling, "yurtdosh" "fuqaro" o'rnida qabul qilindi, endi shu so'z bilan Rossiya hukumati xaridagi rossiyaliklar to'g'risidagi qonundan bir jumlaning o'zbek tiliga tarjima qilib ko'ramiz: "Соотечественниками за рубежом (далее — соотечественники) являются граждане Российской Федерации, постоянно проживающие за пределами территории Российской Федерации". — "Xorijdagi vatandoshlar (yurtdoshlar, hamyurtlar — "соотечественники") deb Rossiya Federatsiyasi hududidan tashqarida doimiy yashovchi Rossiya Federatsiyasi YURTDOSHLARIGA ("граждане") nisbatan aytiladi".

Mayli, mazkur o'rinda "соотечественник" so'zini "hamyurt", "vatandosh" deb, faqat "гражданин"ni "yurtdosh" deb o'giraylik. Lekin bu kabi matnlardagi "-dosh"lar shu qadar charchatadiki, tarjimaning qo'yib, aslyat matnini o'qishga majbur bo'lasiz. Bir necha sahifadan iborat mazkur Rossiya hukumati qonuni esa boshdan-oyoq shunday jumladan iborat. Bu kabi misollarni faqat rus tili emas, ingliz, fransuz va boshqa istalgan tildan keltirish mumkin.

Endi o'zbekcha bir misol: "O'zbekiston FUQAROLARI xorijdagi vatandoshlarini qutladi" — "O'zbekiston YURTDOSHLARI xorijdagi vatandoshlarini qutladi". Boshqalarni biladim-u, lekin bu qabildagi jumlaning o'qiganda mening boshim aylanganday bo'ladi. Chunki qarshingizda, ruscha ta'bir bilan aytganda, "три в одном" bo'lib, uch xil ma'noga ega so'z turibdi. Tabiiyki, birinchi o'qishda miyangizda "yurtdosh"ning siz o'rgangan asil ma'nosi uchun beradi, unga yuklatilgan ikkinchi ma'noni esa kontekstdan bilib olasiz. "Yurtdosh"ni faqat "grajdan" ma'nosida qo'llaylik, boshqa o'rinlarda "hamyurt", "vatandosh" kabi so'zlarni ishlataylik, deb odamlardan talab qilib bo'lmaydi. Aslida, "fuqaro"

ro'ning birdan bir yutug'i ham shunda, hozirgi tilimizda u birgina "гражданин" ma'nosida qo'llanadi.

Erkin so'zlashuvda biz shunday gapiramiz: "Bugun men yurtdoshimni ko'rib qoldim". Mabodo "yurtdosh" "fuqaro" o'rnida qabul qilinsa ham, shunday gapirishda davom etaveramiz. Faraz qiling: "Bugun men yurtdoshimni ko'rib qoldim, lekin unda O'zbekiston YURTDOSHLIGI (fuqaroligi) yo'q ekan".

Oqibatda bu ham to'liq ishlamaydigan o'zbek-lotin yozuvimiz ahvoriga tushib qolmasmikan, deb o'ylayman: qo'llagimiz keladi, lekin noqulay.

Mazkur fikrlarni "vatandosh"ga ham tatbiq etish mumkin. "Yurtdosh" va "vatandosh" ma'nodosh bo'lsa-da, "yurtdosh" ko'proq ruscha "земляк" ma'nosida ishlatiladi. Aytaylik, "yurtdosh" deb qishloqdash, viloyatdoshga nisbatan ham aytish mumkin, ammo xorijdagi yurtdoshlarga nisbatan ko'proq "vatandosh" deymiz. Sovet davrida ham chet eldagi yurtdoshlar uchun "Vatandosh" radiosi faoliyat ko'rsatgan. Chet eldagi vatandoshlarni birlashtiruvchi ko'plab "vatandosh" jamiyatlari mavjud. Aytmoqchimanki, "vatandosh" so'zi ruscha "соотечественник" ma'nosida tilimizda mustahkam o'rin olgan.

Mening fikrimcha, "vatandosh" so'zini "fuqaro" o'rnida shuning uchun ham qabul qilib bo'lmaydiki, biz globallashuv zamonida yashayapmiz, bu degani "vatandosh" so'ziga ehtiyojimiz yanada kuchayadi. Istaymizmi-yo'qmi, Vatandan tashqaridagi vatandoshlarimiz soni ko'payib boraveradi. Bu bir bizga tegishli emas, global hodisa. Ertaga bizda ham, boya keltirilgan Rossiya qonuni singari, xorijdagi vatandoshlar to'g'risidagi ko'plab qonuniy hujjatlar qabul qilinishi tabiiy.

"Turk va ozarbojyon qardoshlarimiz ishlatyapti-ku?" — degan savol tug'ilishi mumkin. Turklar qariyb yuz yil oldin, hali bu atamalar "suwayi qotmay turib", qo'llashni boshlagan. Uzoq yillar davomida bu atamalar bir o'zanga tushib olgan. Ozarbojyonlar esa, tillari turkchaga yaqinligi bois, ularga ergashmoqda xolos. Endi yuqorida keltirilgan ruscha qonunning turkcha tarjimasiga e'tibor bering:

"Соотечественниками за рубежом (далее — соотечественники) являются граждане Российской Федерации, постоянно проживающие за пределами территории Российской Федерации". Turkchasi: "Yurtdoshimni yurttash (bundan sonra yurttashlar), Rusya Federatsiyonu topraklari dısında kalıcı olarak ikamet eden Rusya Federatsiyonu vatandaşlarıdır". Agar biz ham turklarga ergashib "fuqaro" o'rnida "vatandosh"ni qabul qilsak, bu so'zning o'z ma'nosini imkon qadar cheklashimiz, chalg'imaslik uchun o'rniga boshqa so'zlardan foydalanishimizga to'g'ri keladi.

Vatan, millat, pozitsiya o'rni yo'q! Turg'un ruschada постоялец bo'ladi".

Birinchi, "turg'un" "постоялец" degan ma'noni bildirmaydi. Ikkinchi, "гражданин" yoki "citizen" da "vatan, millat, pozitsiya o'rni" bormi?

Shuningdek, izohlarda arabcha chiroyli so'zlar taklif etildi. Atamashunoslikning atorning do'koniga tenglashtirilmalik kerak. Ya'ni, atamashunoslik mezonlari faqat jarangli-jarangsiz, chiroyli-xunuk, so'zning tashqi ko'rinishi, suvrati bo'lmisligi kerak. Hazrat Navoiy ma'no ahli ma'noga boqar, suvrat ahli suvratga boqar, deydi. Chiroyli so'zlarning ortidan quvib Qoshg'ariy bobomiz "Devonu lug'otit-turk" da darj etgan so'zlarning yarmini yo'q qildik. "Devon" da ko'plab she'rlarda keltirilgan "tavar" so'zi xunukmi? Uning o'rniga arabcha: "mol", "jihoz" kabi so'zlarni qo'llashni afzal ko'rdik. "Devonu lug'otit-turk" da keltirilgan, Navoiy ham ishlatgan "kirpich" so'zi xunukmi? Uning o'rniga forscha "xish"ni "g'isht" qilib oldik. Mana, "Devonu lug'otit-turk" da "oto'k" so'zi qanday izohlangan: "andavaga o'xshash temir (asbob) bo'lib, uni qizdiradilar va kiyimning chok hamda baxyalarini va tuklarini bostirib silliqlaydilar" (DLT. I tom, 99-bet. O'zSSR FA nashriyoti, 1960). Biz esa bugun uning o'rniga forscha "dazmol" ("darzmol") so'zini ishlatamiz, "yutor" esa rus tiliga o'tib ketgan. Aytmoqchimanki, bu illat bugun ham davom etmoqda. Yaqindagina, sof turkcha, tarixiy nom bo'lgan "To'ytepa"ni xunuk deb topib, "Nurafshon"ga almashirdik. Bosh stadionimizga "Bunyodkor" deb nom berdik. Bu nomlarda "milliy g'urur", "vatan", "pozitsiya o'rni" qanchalik aks etgan, bilmadim.

Avvalgi maqolada biz "turg'un" so'zi ham ot, ham sifat o'rnida kelishi va ot shakli sifat shakliga xalaqit bermasligi haqida to'xtalgan edik. Masalan, "turg'un suv" iborasidagi "turg'un" — sifat va "qanday" so'rog'iga javob bo'ladi. "O'zbekiston turg'uni" iborasidagi "turg'un" — ot va "kim?" so'rog'iga javob bo'ladi. Shu kabi "turg'unlik yillari" iborasida "turg'unlik" — sifat ("qanday yillar?"). Agar "turg'un" "fuqaro" o'rnida qabul qilinsa, tabiiy ravishda "fuqarolik" o'rnida "turg'unlik" qo'llanila boshlaydi. Ammo "O'zbekiston turg'unligi" ("grajdanstvo", "citizenship") iborasidagi "turg'unlik" — ot so'z turkumiga mansub bo'ladi va "nima?" so'rog'iga javob bo'ladi. "O'zbekiston turg'unligi" deganda bu iboraga yangi — "fuqarolik" ("гражданство", "citizenship") ma'nosi yuklanadi. Yangi ma'nosiga ko'nikilgach, uning boshqa ma'nolari ikkinchi planga tushib ketadi. Masalan, "daraxt ko'kardi" va "etim ko'kardi" iboralardagi "ko'kardi" fe'li ikki xil ma'noda va ularni hech qachon bir-biri bilan chalkashtirmaymiz. Shu kabi "turg'unlik"ning ham ikki ma'nosi keyinchalik bir-biriga xalaqit bermaydigan holatga keladi.

Yuqorida ko'rdikki, "turg'un"ning ma'nosi "barqarorlik", "doimiylik", "sabitlik", "sabitqadamlik", "turib beruvchi", bu sifatlarni men uning lug'at ma'nosidan kelib chiqib aytayapman, axir bular millatimiz uchun bugun eng zarur sifatlarni emasmi? Qolaversa, bu so'z sof turkona, aniq, keskir va lo'nda. "Fuqaro" esa albatda o'zgartirilishi, o'zgartirilganda ham sof turkcha so'zga almashirilishi kerak. Zero bu milliy o'zligimizni bir qarich bo'lsa-da o'stirish bilan birga qashshoqlik kabi xunuk holatimizni rad etish yo'lidagi bir qadam bo'ladi.

Abduvohid HAYIT

Ijtimoiy tarmoqda (Facebook) "Fuqaro" o'rniga "turg'un" taklif etilgan maqola tagida qoldirilgan izohlardan birida "atama so'zma-so'z tarjima bo'lishi shart emas", degan fikr bildirildi. To'g'ri, ammo duch kelgan jimjimador so'zni uning o'rniga qo'ya olmaymiz. So'z bugun paydo bo'lgan hodisa emas, lug'atimizda o'n, yigirma ming yillik tarixga ega so'zlar bor. Bir tildagi atamaning boshqa tildagi muqobilini topish — xuddi bir daraxtga boshqa bir novdani payvand qilishdek gap. Daraxtlar bir turga mansub bo'lmasa, novda ko'karmaydi. Avvalgi maqolada biz "citizen", "гражданин" kabi atamalar ham aslida bir ildizdan, ya'ni, qadimgi yunonlarning shahar-davlatlarida (polis) va Rim Respublikasida (civitas) mavjud bo'lgan atamadan o'sib chiqqanligi xususida to'xtaldik.

"Devonu lug'otit-turk" da "turg'un" so'zi "tog'dagi qal'a, turarjoy" deb izohlanadi. "Turg'un" "shahar" ma'nosini bermasa-da, bizda ko'chmanchining ziddi sifatida "turg'un", "o'troq" so'zlari ishlatilgan. Shu nuqtayi nazardan, "turg'un" so'zi inglizcha "citizen"ning, etimologiyasiga ko'ra, to'laqonli muqobili bo'la oladi.

Hozir "turg'un" so'zi "falon mahalla turg'uni", "falon qishloq yoki shahar turg'uni" qabilida "yashovchi", "istiqomat qiluvchi" ma'nosida ba'zi nashrlar tomonidan ishlatilmoqda. "Mahalla turg'uni" deganda shu mahallaga tegishli, degan ma'no ham anglashiladi. Ammo bu so'z "yurtdosh", "vatandosh" kabi tilimizda faol emas va shu bois "turg'un" so'zini "fuqaro" o'rnida qabul qilish "vatandosh", "yurtdosh" singari chalkashliklarga olib kelmaydi.

Izohlarda "turg'un" so'zi "harakatsizlik", "turg'unlik" kabi salbiy ma'nolar bildiradi, "bolasi turmaganlar farzandiga shunday ism qo'yadi" kabi fikrlar bildirildi. Shaxsan men farzandga Turg'un deb ism qo'yilishini ijobiy, "yashab ketsin" ma'nosida deb o'ylayman. "O'zbek tiling izohli lug'ati" da "turg'un" so'ziga 3 ta izoh berilgan: "1. Biror joyda doimiy yashovchi, o'nashib qolgan, muqim (ot); 2. O'zgarmas bo'lgan, doimiy, barqaror (sifat); 3. To'xtab, turib qolgan, harakat qilmaydigan, harakatsiz, oqmas (sifat)" (II tom, 230-bet). Birinchi ma'nosi: "biror joyda doimiy yashovchi", xo'sh, buning nimasi yomon, aynan shu narsa "citizen"ning ma'nosiga to'g'ri kelmaydimi? "Barqaror", "doimiy" esa millat uchun ham, shaxs uchun ham muhim sifatlarni hisoblanadi. Faqat uchinchi haqida, ehtimol, salbiy deiyish mumkindir. Biz esa "turg'un"ning salbiy emas, ijobiy ma'nolarini ko'zda tutmoqdamiz.

"Turg'un" arabcha "sobit" so'ziga ham ma'nodoshdir. Ishonamanki, "sobit" deyilsa, ko'pchilikka yoqib tushishi mumkin. Hazrat Navoiy "Saddi Iskandariy"ning Olohg'a "Hamd" bobida shunday yozadi:

"Yana birda sabt aylading sobitot, Anga sayr, ammo bularg'a sabot".

(Ma'nosi: "Yana bir (osmon gumbazi) da turg'un yulduzlarni joylashtirding, osmon gumbazi aylansa-da, turg'un yulduzlar qo'zg'almay turishadi").

Yana bir izohni qanday bo'lsa, shundayligicha keltiramiz: "Turg'un ma'nosi shaxs qadrini primitivlashtiradi, unda

Xorijda ta'lim

Dunyo e'tirof etgan shveytsarsha ta'lim

Tabiiy resurslarga boy bo'lmagan aksariyat mamlakatlarda ta'lim asosiy va eng muhim boylikka aylanganiga tarix guvoh. O'z o'rnida bunday resurs bilan ularning barchasi yerosti va yerusti boyliklari mo'l-ko'l bo'lgan davlatlardan taraqqiyot borasida ilgari ketgani ham haqiqat.

Shveysariya xuddi mana shunday davlatlardan biridir. Dunyoga o'zining eng samarali ta'lim tizimi bilan mashhur bo'lgan bu o'lka bugun ko'plab internet saytlarida e'lon qilinayotgan reytinglarda kuchli o'ntalikda sakkizinchi o'rinni band etib turibdi. Bunday muvaffaqiyatning sabablari-dan biri mamlakatning ma'muriy-hududiy bo'linishi bilan bog'liq. Davlatning 26 kantoni (viloyat) o'ziga xos ta'lim tizimiga ega bo'lib, huddudagi bog'chalar, maktab va universitetlar uchun katta mas'uliyat va javobgarlikni o'z zimmasiga oladi. Ularda o'qitishga xizmat ko'rsatishning bir yo'nalishi sifatida qaralib, ta'limiy xizmat deb ataladi. Bunday munosabat esa o'z-o'zidan sog'lom raqobatni, uning zamirida samarali va zamonaviy ta'limni ta'minlaydi. Har bir kanton bu sohada o'zi ma'qul deb bilgan islohotlarni amalga oshirishi va moliyalashtirishi mumkin. Masalan, bir kantonda chet tili o'qitish to'rtinchi, boshqasida yettinchi sinfdan boshlanadi.

Ko'plab Yevropa davlatlaridagi kabi Shveysariyada ham maktab yoshidagilarning katta qismi davlat maktablariga qatnaydi. Xususiy maktablarda o'qitish esa ota-onalardan katta mablag' talab etadi. Davlat maktablari boshlang'ich va o'rta bosqichlardan iborat. O'rta maktab bosqichi esa yana ikkiga — quyi hamda yuqori bosqichga bo'linadi. Shveysariyalik bolalar 4-6 yoshda bog'chaga, 6-12 yoshda boshlang'ich, 12-15 yoshda quyi, 15-18 yoshda esa yuqori maktabga borishadi. Ta'lim muassasalaridagi ta'lim tili ham kantonlarda turlicha tanlangan, fransuz yoki nemis tilida so'zlashuvchi kantonlarda ta'limning boshlang'ich davri shu tillar bilan qo'shib olib boriladi. Shveysariyada 11 ta universitet mavjud va ularning 9 tasi kantonlar, 2 tasi esa mamlakat ta'lim konfederatsiyasi tomonidan nazorat qilinadi. Shveysariya oliy ta'lim tizimining takrorlanmas yutuqlaridan biri bu xalqaro bakalavriatning joriy etilganidir.

Ayni paytgacha ilm-fan sohasidagi nufuzli Nobel mukofotiga Shveysariyaga turli tomondan aloqador 113 nafar olim loyiq ko'rilgan.

Shveysariyadagi ilk universitetga 1460-yili asos solingan. Bazelidagi mazkur oliy ta'lim muassasasining o'sha paytlarda faqatgina meditsina fakulteti bo'lgan, xolos. Bugungi kunda ham bu universitet kimyo va tibbiyot sohasida tadqiqotlarni olib borish bo'yicha o'zining uzoq asrlik an'analariga ega.

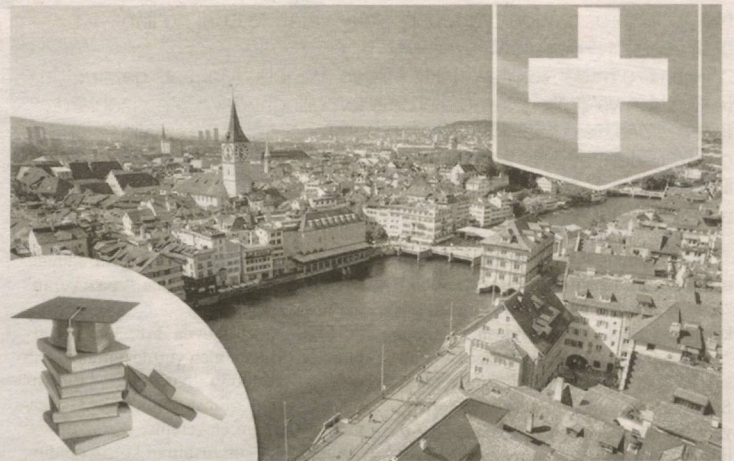
Aksariyat kantonlarda bog'cha yoshi 2 yosh etib belgilangan, faqat Tisinoda bolalar 3 yoshdan bog'chaga qabul qilinadi.

Xalqaro maktablar birlashmasining ma'lumotida qayd etilishicha, 2015-yili-yanvar holatiga ko'ra Shveysariyada 105 ta xalqaro maktab faoliyat yuritadi. Ular orasida ingliz, AQSh va hatto yapon maktablari ham bor. Bunday muassasalarda ta'lim 2 yoki 3 tilda olib boriladi, ushbu mamlakatga turli sabablardan kelgan chet ellik oilalarning farzandlari o'qitiladi. Shuningdek, diniy maktablar faoliyatiga ham ruxsat berilgan.

Bundan tashqari, Shveysariya mukammal biznes ta'lim tizimi bilan ham e'tirof etiladi. Bu sohada deyarli barcha universitetlar "Financial Times"ning reyting ro'yxatlarida qayd etiladi. Bu kabi natijalar har yili mamlakatda xorijiy talabalar sonining oshishiga xizmat qiladi. Jeneva, Bern, Bazel, Zurich universitetlari bu borada mamlakatning yetakchi oliy ta'lim muassasalari hisoblanadi. 16,9 foiz natija bilan Shveysariya xorijlik talabalarni jalb etish bo'yicha Avstriyadan (16,8) oldinda, Buyuk Britaniyadan (17,5) bir qadam orqada. Mazkur mamlakatda ta'lim olishga ishtiyoqmandlarning 27 foizi magistratura, 52 foizi esa turli nomzodlik dasturlariga qamrab olingan. Oliy ta'lim tizimida mustaqil izlanishlarga keng o'rin ajratilgan. Talaba asosiy ishtirokchi deb qaraladigan metodlardan, ya'ni dars jarayonida o'qituvchi faqat yo'naltiruvchi, talaba esa bosh rolda bo'ladigan usullardan keng foydalanayapti. Bu mamlakatda uzundan uzoq ma'ruzalar, faqat o'qituvchi asosiy vazifada bo'ladigan metodlardan butunlay voz kechilgan. Amaliy tajriba oshirishga alohida e'tibor qaratilgani bo'lajak mutaxassisning haqqoniy vaziyat bilan ishga joylashganidan keyin emas, balki o'qish jarayonining o'zida yuzlashishga imkon beradi. 2014-yili o'z fuqarolari orasidan 2,98 foiz fan doktorlarini tayyorlab, jahon reytingining eng yuqori o'rini zabt etishga muvaffaq bo'lgan Shveysariya keyingi yillarda ham bu ko'rsatkichlarni yaxshilab kelmoqda. Bunday natijaning zamirida esa davlatning ilmiy izlanuvchilarga yaratgan keng imkoniyatlari, innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash, samarali ta'lim va jahon ilm-fani yutuqlarini bir daqiqaga ham kechiktirmay, amaliyotga tatbiq etish siyosati yotadi.

O'qituvchilik kasbi bu davlatda eng yuksak qadrlanadigan va eng ko'p maosh to'lanadigan faoliyat turi sanaladi. Ammo bu maqomga erishish oson emas. O'qituvchilikka nomzodlardan bakalavr darajasi, Shveysariya ko'p tili mamlakat bo'lgani uchun asosiy tilidan tashqari 2-3 tilni bilish va buni tasdiqlovchi sertifikatlariga ega bo'lish va suhbatdan muvaffaqiyatli o'tish talab etiladi. Suhbat jarayonida o'qituvchining shaxsiy sifatleri ham alohida e'tiborga olinadi. Bugungi kunda Shveysariya maktablarida erkak o'qituvchilar kamayib borayotgani hukumatni xavotirga solmoqda. Chunki tarixga nazar soladigan bo'lsa, Shveysariyada o'qituvchilik asosan erkaklar faoliyat yuritadigan soha bo'lgan. 1964-yildan keyin ayol o'qituvchilar sonining keskin oshishi natijasida hozir erkak pedagoglar faqat maktab rahbarligi lavozimida faoliyat yuritmoqda. Ammo ko'pchilikning fikriga ko'ra, maktablarda erkak o'qituvchilarni ko'paytirish lozim. Chunki maktab nafaqat bilim maskani, balki tarbiya o'chog'i hamdir. Bola tarbiyasida onaning o'rni qanchalar muhim bo'lsa, otaniki ham shunchalar ahamiyatlidir, deb hisoblaydi ular.

O'qituvchilar dars jarayonida turli metodlarni qo'llashga va kerak paytda yangilarni yaratishga odatlangan.

An'anaviy darslar ular uchun allaqachon tarixga aylanib ulguragan. Hozir Reto Toni tomonidan yaratilgan "The chur model" usuli butun mamlakatga yoyilgan. Bunda sinfdagi doskadan butunlay voz kechiladi. Dars xuddi bog'chadagi kabi erkin holatda tashkil etiladi, o'quvchilar xohlagan joyida o'tirishi mumkin, hatto partalarsiz polda ham. Yangi mavzu taqdimotidan so'ng mustahkamlovchi mashqlar bajariladi, o'quvchilarga yaratilgan erkinlik ularda ijodkorlik va yangi g'oyalar tug'ilishini ta'minlaydi. Metodning asosiy maqsadi ham shunda. Chunki yangi fikrlar erkin muhitda dunyoga keladi.

Shveysariya o'quvchilari uchun yagona va majburiy maktab formasini yo'lga qo'yilmagan.

Mazkur mamlakat ta'lim tizimida monolingualizmga alohida e'tibor qaratilgan bo'lib, kantonlarda fransuz, nemis, italyan tillari davlat tili bilan birga ta'lim tili hisoblanadi.

Bog'chadagi ta'lim asosan o'yinlar asosidagi musiqa, rasm chizish, o'qish, yozish va hisob-kitob darslaridan iborat bo'lib, ayni shu davrda bolalarning ijtimoiy qobiliyatini shakllantirish boshlanadi. Bog'cha davri bolalar uchun mamlakat madaniyati va tarixini o'rganish uchun ham juda muhim sanaladi.

O'rta maktabda esa bilimlar miqyosi ancha kengayadi, o'quvchilar tabiiy, aniq va ijtimoiy-gumanitar fanlar qatori psixologiya va salomatlik bo'yicha ham boshlang'ich bilimga ega bo'ladi. Ularning bilimni baholab borish tizimi turli kantonlarda har xil bo'lsa ham, umumiy o'xshashligi shundaki, o'quvchilar bir o'quv yilida 2 marta test orqali baholanadi. Yil yakunida esa kerakli balni to'plab olmaganlar sinfdan qoldiriladi.

Mamlakat ta'lim tizimining o'ziga xosliklaridan yana biri shuki, boshlang'ich maktabni tugatgan o'quvchilar akademik salohiyati va qiziqishiga ko'ra yuqori sinfarga qamrab olinadi. Bu ularning kelajakdagi kasbi va yo'nalishini belgilashda juda muhim qadam hisoblanadi. Shu bois yuqori maktablarga kirish oldinda imtihon o'tkazilib, o'quvchining qaysi sohaga ko'proq layoqatli ekanini aniqlanadi. Bu kelajakda kuchli mutaxassislar tayyorlash uchun zamin hozirlanadi degani. To'g'ri-da, maktabni tugatayotib ham kim bo'lishni aniqlab olmagan, diplom olsam bo'ldi, deyda dach kelgan universitetga kirgan yoshlardan

chiqadigan "istar-istamas" mutaxassisdan ko'ra bolaligidan muayyan maqsad sari intilgan kadr mamlakat taraqqiyoti uchun hissa qo'sha oladi. Yuqori maktabda fanlar bir qadar murakkablashadi. Bu bosqichda o'quvchilar nafaqat bilim oladi, balki kasbga yo'naltiriladi. Tekstil dizaynerligi, texnika yaratuvchiligi, oilaviy iqtisodiyot, muvaffaqiyatli karyera borasidagi bilimlar yoshlarni har tomonlama yetuk shaxs etib tarbiyalashni ko'zda tutadi.

Bakalavriat bosqichida ta'limni davom ettirish uchun o'quvchilar yozma yoki og'zaki imtihon topshiradi. Birinchi til, ikkinchi til (chet tili), matematika va ixtisoslik fanlaridan kirish imtihonlarida abituriyentlarning bilimi tekshirib ko'riladi. Mamlakatda kam sonli bakalavr va magistratlariga ta'lim granti va stipendiyaga ega bo'ladi. Aksariyati esa darsdan keyingi mehnat faoliyatidan olinadigan daromad hisobidan o'zini va o'qishini moliyalashtiradi.

Shveysariyaning deyarli barcha kantonlarida uyda ta'lim berishga ruxsat etilmaydi. Bolaga uyda ta'lim beradigan alohida o'qituvchi jalb qilish qonun bilan taqiqlanadi. Bizningcha, Shveysariya ta'lim tizimining yutuqlariga mana shu omil ham ta'sir etadi. Chunki maktab asosiy bilim maskani sifatida qadrlanadi va undan tashqari bilim berish va bilim olishga hojat yo'q. Ta'lim tizimining barcha bosqichlarida bir xil va o'zgarmas baholash standartlari joriy etilgan: 6 — a'lo, 5,5 — juda yaxshi, 5 — yaxshi, 4,5 — qanoatlaniradi, 4 — qoniqarli, 3,5 — qoniqsiz, 3 — yomon, 2,5-1 — juda yomon.

Shveysarsha ta'lim olish istagidagi xorijlik talabalar uchun juda keng imkoniyatlar mavjud. Masofaviy ta'lim, qisqa muddatli malaka oshirish, tajriba alma-shish va bakalavr hamda magistratura bosqichida o'qish uchun nomzodlardan ingliz tilini bilish darajasini tasdiqlovchi xalqaro sertifikat talab etiladi. Har yili universitetlar xorijiy talabalar uchun grant dasturlari e'lon qiladi va munosib ko'rilgan nomzodlarning barcha xarajatlari taklif qiluvchi universitet tomonidan qoplanadi. Bundan tashqari, oliy ta'lim muassasalari va davlat mablag'lari hisobidan shveysariyalik talabalarining xorijda ta'lim olishi uchun ham mablag'lar ajratiladi.

Bir so'z bilan aytganda, shveysariyaliklar ta'limga investitsiya kiritishni rivojlanishning kaliti deb biladi va shu yo'lda jadal harakat qiladi.

Mukarram OTAMURODOVA,
O'ZJOKU magistranti

Yunusov Iskandar Orifovichning 08.00.04 — Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti ixtisosligi bo'yicha "Baliqchilik tarmog'ini rivojlantirish va samaradorligini oshirish yo'llari" mavzusidagi (iqtisodiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligi mexanizatsiyalash muhandislari instituti, Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti ilmiy-tadqiqot instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.I.10.03 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 17-yanvar kuni soat 16:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100000, Toshkent shahri, Qori Niyoziy ko'chasi, 39-uy.
Tel/faks: 237-46-68, 237-38-79; e-mail: admin@tiame.uz

Samatova Barnoxon Ravshanxonovning 13.00.02 — Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (ingliz tili) ixtisosligi bo'yicha "Ingliz tilini o'qitishda nofilologik yo'nalish talabalarining motivatsiyasi (yurisprudensiya yo'nalishi misolida)" mavzusidagi (pedagogika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.30.08.2017.Fil/Ped.27.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 22-yanvar kuni soat 10:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100138, Toshkent shahri, Kichik halqa yo'li ko'chasi, 21-"A" uy.
Tel/faks: (71) 230-12-91, 230-12-92; e-mail: uzswlu_info@mail.ru

Kushiyeva Nodira Habibjonovning 13.00.02 — Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (ingliz tili) ixtisosligi bo'yicha "Talabalarga ingliz tilini o'qitishda klasterli yondashuv xususiyatlari" mavzusidagi (pedagogika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.30.08.2017.Fil/Ped.27.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 22-yanvar kuni soat 10:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100138, Toshkent shahri, Kichik halqa yo'li ko'chasi, 21-"A" uy.
Tel/faks: (71) 230-12-91, 230-12-92; e-mail: uzswlu_info@mail.ru

Shamsiyev O'ktam Baxriddinovichning 19.00.05 — Ijtimoiy psixologiya. Etnopsixologiya ixtisosligi bo'yicha "Oilaviy xolding — bola ijtimoiylashuvining psixologik mexanizmi" mavzusidagi (psixologiya fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Psi.01.07 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 16-yanvar kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Tel/faks: (71) 227-12-24, 246-53-21, 246-02-24; e-mail: nauka@nuu.uz

Salomova Guli Shodimurodovning 19.00.05 — Ijtimoiy psixologiya. Etnopsixologiya ixtisosligi bo'yicha "Talaba-yoshlarda etnomadaniy kompetentlikni shakllantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari" mavzusidagi (psixologiya fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Psi.01.07 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 17-yanvar kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Tel/faks: (71) 227-12-24, 246-53-21, 246-02-24; e-mail: nauka@nuu.uz

Musinova Ruxshona Yunusovning 19.00.05 — Ijtimoiy psixologiya. Etnopsixologiya ixtisosligi bo'yicha "Bo'lajak pedagoglarda kreativ o'z-o'zini boshqarishni shakllantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari" mavzusidagi (psixologiya fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Psi.01.07 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 17-yanvar kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Tel/faks: (71) 227-12-24, 246-53-21, 246-02-24; e-mail: nauka@nuu.uz

Nigmatulina Liliya Aliyevning 19.00.06 — Yosh va pedagogik psixologiya. Rivojlanish psixologiyasi ixtisosligi bo'yicha "Kompyuterga tobelikning shaxs xarakterologik xususiyatlariga ta'siri" mavzusidagi (psixologiya fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Psi.01.07 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 16-yanvar kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Tel/faks: (71) 227-12-24, 246-53-21, 246-02-24; e-mail: nauka@nuu.uz

Sayidov Ulug'bek Xusanovichning 02.00.08 — Neft va gaz kimyosi va texnologiyasi ixtisosligi bo'yicha "Texnologik gazlarni kondensionlash uchun adsorbentlar ishlab chiqish texnologiyasini yaratish" mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent kimyo-texnologiya instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.T.04.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 11-yanvar kuni soat 10:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100011, Toshkent shahri, Alisher Navoiy ko'chasi, 32-uy.
Tel/faks: (71) 244-79-20, 262-79-17; e-mail: tkti@mail.uz

G'ulomov Shuxratqodir Tashmatovichning 02.00.14 — Organik moddalar va ular asosidagi materiallar texnologiyasi ixtisosligi bo'yicha "Mineral xomashyolar asosida tabiiy gazlarni merkaptanlardan tozalashda qo'llaniladigan samarador katalizator olish texnologiyasi" mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent kimyo-texnologiya instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.T.04.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 11-yanvar kuni soat 10:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100011, Toshkent shahri, Alisher Navoiy ko'chasi, 32-uy.
Tel/faks: (71) 244-79-20, 262-79-17; e-mail: tkti@mail.uz

Abduraximov Xodjiakbar Abduraxmanovichning 11.00.05 — Atrof-muhit muhofazasi va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish ixtisosligi bo'yicha "Yog'-moy sanoatiga oqava suvlarni ishlab chiqilgan koagulyantlar kompozitsiyalarini qo'llab kompleks tozalash" mavzusidagi (kimyo fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent kimyo-texnologiya instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.28.03.2018.K/T.04.02 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 18-yanvar kuni soat 10:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100011, Toshkent shahri, Alisher Navoiy ko'chasi, 32-uy.
Tel/faks: (71) 244-79-20, 244-79-17; e-mail: info@tkti.uz

Xamrayeva Sayyora Nasimovning 08.00.04 — Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti ixtisosligi bo'yicha "Qishloq xo'jaligiga xizmat ko'rsatuvchi infratuzilmani innovatsion rivojlantirish yo'nalishlari" mavzusidagi (iqtisodiyot fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligi mexanizatsiyalash muhandislari instituti, Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti ilmiy-tadqiqot instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.I.10.03 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 17-yanvar kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100000, Toshkent shahri, Qori Niyoziy ko'chasi, 39-uy.
Tel/faks: 237-46-68, 237-38-79; e-mail: admin@tiame.uz

Urinov Ulug'bek Komiljonovichning 02.00.14 — Organik moddalar va ular asosidagi materiallar texnologiyasi ixtisosligi bo'yicha "Karbonilazot saqlovchi monomerlar va ular asosida (so) polimerlar olish texnologiyasi" mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent kimyo-texnologiya instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.T.04.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 22-yanvar kuni soat 10:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100011, Toshkent shahri, Alisher Navoiy ko'chasi, 32-uy.
Tel/faks: (71) 244-79-20, 262-79-17; e-mail: tkti@mail.uz

Shadiyeva Shodiya Shuxratovning 14.00.21 — Stomatologiya ixtisosligi bo'yicha "Yallig'langan parodont to'qimasida sitokin status va og'iz bo'shlig'ining nospetsifik himoya tizimi" mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Abu Ali ibn Sino nomidagi Buxoro davlat tibbiyot instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi Ph.D.31.10.2019. Tib.93.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 23-yanvar kuni soat 12:30 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 200118, Buxoro shahri, Alisher Navoiy shohko'chasi, 1-uy.
Tel/faks: (65) 223-00-50, 223-17-53; e-mail: buhmi@mail.ru

Kamalidinova Shaxnoza Maxmudxonovning 14.00.19 — Klinik radiologiya ixtisosligi bo'yicha "Homilaning tug'ma nuqsonlari va xromosoma anomalialarini tashxislashda ultratovush va biokimyoviy skrining usullarining samaradorligi" mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Respublika ixtisoslashtirilgan onkologiya va radiologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.04.12.2018. Tib.77.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 17-yanvar kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: Toshkent shahri, Forobiy ko'chasi, 383-uy.
Tel/faks: (71) 227-13-27, 246-15-96; e-mail: info@sancercnter.uz

Baymatov Shaxriddin Xushvaqtovichning 05.09.06 — Gidrotexnika va melioratsiya qurilishi ixtisosligi bo'yicha "Anizotrop grunlti to'g'onlarida noturg'un filtratsiyani hisoblash usullarini takomillashtirish" mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligi mexanizatsiyalash muhandislari instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.T.10.02 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 17-yanvar kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100000, Toshkent shahri, Qori Niyoziy ko'chasi, 39-uy.
Tel/faks: (71) 237-19-61, 237-22-09, 237-54-79; e-mail: admin@tiame.uz

Sayfutdinova Sayyora Raupovning 14.00.13 — Nevrologiya ixtisosligi bo'yicha "Bolalarda periventrikulyar leykomalyatsiyaning klinik-patogenetik va immunogenetik parallellari" mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent vrachlar malakasini oshirish instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Tib.31.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 16-yanvar kuni soat 13:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100007, Toshkent shahri, Mirzo Ulug'bek tumani, Parkent ko'chasi, 51-uy. Tel/faks: (71) 268-17-44; e-mail: info@tipme.uz

Muminova Ziyoda Abrorovning 14.00.01 — Akusherlik va ginekologiya ixtisosligi bo'yicha "O'tkir respirator infeksiyalarda homiladorlarda akusherlik va perinatal asoratlarni bashoratlash va oldini olish" mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent pediatriya tibbiyot instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017. Tib.29.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 20-yanvar kuni soat 13:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100140, Toshkent shahri, Yunusobod tumani, Bog'ishamol ko'chasi, 223-uy. Tel/faks: (71) 262-33-14; e-mail: mail@tashpmi.uz

Esse

Pomuglik "don Kixot"

Shanba kuni edi. Telefonim jiringladi. Oldim.

Go'shakdan qadrond do'stimning quvnoq ovozi eshitildi:

— Hoy, yotibsimzi, sog'liq qalay? Mendan so'rasangiz, Qamashining Qorabog'ida yuribman. Sovchi bo'lib keldim. Kuyov bo'lmishning uyidagilari iltimos qilishdi, bu yog'i elchilik, yo'q deya olmadim. Anchadan beri cho'zilib yurgandi bu ish, yana oshiq yigitga ham rahmim keldi. Sevgi-muhabbat degani hammaning boshidan o'tgan savdo... Qizning otasi "uzoqdan ekan, bo'lmaydi", deb ko'nmagan ekan. Ey, o'zimizga o'xshagan muallim ekan, ko'nglini topdim, rozilik berdi.

— Sovchiman, deng?

— Ha, men bu ishning hadisini olganman, hali sovchi bo'lib, quruq qaytganim yo'q!

— Ey, qoyilman! — dedim.

Shu do'stim bir yili nufuzli tanlovning g'olibi bo'ldi. Mukofotni olish uchun yo'lga otlanganda ayoli, o'g'il-qizlari, nabiralari nimalaridir "zakaz" qilishni ham unutishmadi.

Avval taqdirlash marosimi, so'ngra she'rxonlik bo'ldi. Zalda o'tirganlarning biri g'olibga savol berdi:

— Siz ko'proq yaxshilik, savob, ezgulik haqida yozar ekansiz, o'zingiz ham birorta savob ish qilganmisiz?

Do'stimiz bariga tushundi.

— Yaqinroqda birorta maktab yoki bog'cha bormi?

— Bor, men bog'cha mudirasiman, — deb o'midan turdi isticarali juvon.

Ukamiz cho'ntagidagi mukofot pulining teng yarmini juvonga uzatdi.

— Oling, bolalarga kitob, o'yinchoqlar xarid qiling.

Zaldagilar qarsak chalib, yozuvchini qutlashdi.

Keyin u uch kun poytaxtdagi shoir va yozuvchi ukalarini mehmon qilib mukofotni "yuvdi". To'rtinchi kuni cho'ntagi bo'shab qoldi.

— Uka, — dedi do'stimiz shoir ukalaridan biriga, — ellik ming qarz berib tur, uyga yetib olay!..

Uka bariga tushundi va akasiga pul berdi. G'olib ketdi. Shoir ukasi esa ortidan bosh irg'ab dedi:

— Ana darvesh, vot chudak...

Bir taniqli adibning sarguzasht kitobi anchagina shov-shuvga aylangan yillar edi. Kunlarning birida cho'l tumanida yozuvchi bilan kitobxonlarning uchrashuvi tashkil etildi. So'zga chiqqanlarning biri muallif va uning asari haqida shunchalik ko'p maqtov so'zlar aytidiki, bundan minbarda o'tirgan yozuvchi ham xijolatga tushib, qizarib ketdi.

Do'stimiz jim turolmadi. So'z olib, asar haqida o'zining fikrlarini aytdi,

so'ng jahon adabiyotining durdona asarlaridan qator misollar keltirdi va boyagi notiqa qarab:

— Birodar, siz ta'riflagan asarning hali bular darajasiga yetishiga ko'p qovun pishig'i bor, — deb joyiga o'tirdi.

Uchrashuv tugab, hamma tarqalayotgan payti adib do'stimizni chaqirtirib dedi:

— Sizga rahmat, bularga qolsa, meni allaqachon buyukka aylantirib, o'tgan asrga uloqtirishlari tayin edi...

Bir tanishim aytib qoldi.

— Anovi mirishkorlik yozuvchi jo'rangiz bor-ku, o'sha odam yaqinda zo'r ish qildi.

— Qanday ish? — dedim qiziqib.

— O'n besh yildan beri yuz ko'rmas bo'lib, arazlashib yurgan tog'a-jiyonlarni yarashtirib qo'ydi. Bo'lmasa, undan avval ham manman deganlar o'rtaga tushgandi. Do'stingiz bo'lsa, bir zumda ishni do'ndirdi.

— Qanday qilib?

— Bu yog'ini bilmadim, menimcha, u kishining sehrimi, mehriyosimi bor-ov... Eng qizig'i, o'sha arazchi tog'a-jiyonlarning ko'zlari yoshga to'lib, bir-biri bilan quchoqlashib ko'rishganini ko'rsangiz edi.

— Savob ish qilibdi.

— Ha, savob ham gapmi, ezgu ish deng...
Darvoqe, yosh adib Jasur Kengboyev bu haqda eshitib, "Mung" degan hikoya ham yozgan.

Kitobi chiqqan yosh shoirlardan biri do'stimizga dastxat bilan kitobini sovg'a qilarkan, iltimos qildi:

— Aka, taniqli ijodkorsiz, she'rlarim haqida gazetaga bitta taqriz yozib bering.

Do'stim ko'ngli bo'sh odam-da, "Mayli, bir o'qib ko'rayin", deb rozi bo'ldi.

To'plamni varaqlab ko'rdi, rosti, she'rlar unchalik yoqmadi. Buni men uning yuz ifodasidan o'sha damdayoq angladim. Indamadim.

Oradan kunlar, haftalar o'tdi, taqrizdan darak yo'q, taqriz yozilmadi. Tahririyatda do'stimizni uchratgan shoir so'radi:

— Aka, taqriz nima bo'ldi, yozdinizmi?

Do'stimiz esa:

— Kechirasiz uka, kunduzi ish ko'p, qo'l tegmaydi, tunda esa uyquchiman, ko'p uxlayman, — dedi.

Do'stim haqida qalamkash ukamiz so'zlab bergan edi:

— Kunlarning birida cho'ldagi xo'jaliklar hayoti haqida gazetaga qo'shsahi-

falik material tayyorlash uchun yo'lga tushdim. Tuman gazetasi muharriri meni samimiy kutib oldi va darrov adabiy jamoani, yangi kitoblarni, yozuvchi va shoirlar, xullas, adabiyot haqidagi bilimlarimni aniqlash uchun rosa "imtihon" qilib ko'rgach, o'zi eshitgan, guvohi bo'lgan qiziq voqealarni so'zlab, ikki soat vaqtimni o'g'irladi.

Men uchun akamizning gurgungi qiziq bo'lsa-da, zimmamdagi topshiriqning yuki bois betoqatlanardim. Muharrir esa sigaret tutatganicha, so'zlashda davom etardi. Nihoyat telefon jiringlab, u so'zlashdan to'xtadi va go'shakni qo'lga olib, allakim bilan qisqa so'zlashgach, menga qaradi.

— Turing, mehmon, obedi qilamiz.

Men istar-istamas muharrirning ortidan ergashdim. Tushlik zo'r bo'ldi. Mezbonim qo'yarda-qo'yimay menga bir-ikki piyola ichirishga ham erishdi. Ichkilikning ta'siri tufayli tashvishlar unutilib, o'zimni yengil his eta boshladim. Mashina ikkalamizni muharrirning uyiga olib keldi. Yana dasturxon yozildi...
Allamahalda ko'zimni ochsam, yonimda uy egasi varanglatib xurрак otardi. Soatimga qaradim, besh bo'libdi. Tong bo'zarib kelardi. Mezbonni turtib uyg'otdim.

— Aka, maqola nima bo'ladi, meni ishdan haydashedi-ku?

— Qo'rqma, birodar, ikki soatda ishingni do'ndirib qo'lingga tutqazaman.

U o'midan turib chiroqni yoqdi, tashqariga chiqib yuvunib kelgach, narigi xonaga o'tib, yozuv mashinkasini yurgiza boshladi.

Men ham uning yoniga bordim. Muharrir og'zida sigaret tutatganicha tinimsiz yozardi.

Taxt bo'lgan maqolalarni o'qiy boshladim. Ilg'or cho'pon, paxtakor, bog'bon, fidoyi muallim haqidagi lavhalar taxt edi.

— Yana kimlar haqida kerak, uka?

— Iloji bo'lsa, polvonlar, chavandozlar haqida ham yozing.

— Xo'p bo'ladi.

Muharrir yana yozishda davom etdi va nihoyat yettita rang-barang lavha taxt bo'ldi. Eh, o'shanda quvonganimni bir ko'rsangiz edi.

— Uka, agar maqolalarning saviyasi ko'nglingga o'tirsa, o'z imzong bilan chiqar, aks holda xafa bo'laman, axir topshiriq senga berilgan-ku.

Men bosh irg'adim. So'ng xayrlashdik. Ertasiga maqolalar gazetada bosilib chiqdi. Kunlarning birida telefonda akaxonning guldirakdek ovozi eshitildi.

— Uka, yozganlaring yomon chiqmabdi, yana qachon kelasan?

Men uyali ketdim, faqat "Nasib bo'lsa" deya oldim, xolos...

Bir kuni hajvchi adib Tursunboy Boymirov xunob bo'lib dedi:

— Ey, uka, nimasini aytasiz, o'sha mirishkorlik yozuvchi og'ayningiz katta

"o'g'ri" ekan-u, bilmay yurgan ekanmiz.

— Qanaqa "o'g'ri"? — dedim hayron bo'lib.

— "Ko'pkari gurunglari"ni o'qidinizmi?

— Ha, o'qidim, zo'r yozibdi.

Tursunboy aka menga ajablanib qaradi va boshini sarak-sarak qildi.

— Attang, men sizni ukam deb yurasam, siz ham o'shalarga sherik ekansiz-da?

Men Tursunboy akaning nimaga shama qilganini tushunmadim. Xayolimda esa nahotki do'stim Boymirovning qo'lyozmasini o'g'irlagan bo'lsa, degan gumon uyg'ondi.

— Aka, tushuntirib ayting, o'zi nima bo'ldi?

— Ey, dard bo'ldi, o'sha oshnangiz yozgan mavzu, tog'liklar-u, azaliy udumlar, chavandoz va otbozlar haqida ko'pdan beri bir nimalar qoralayotgandim, barisi kuyib ketdi, essiz mehnatlarim...

— Balki nimadir qolgandir?

— Yo'q, hech narsa qolmabdi, hatto bobom Shoymardon oqsqoqling mashhur Oqburun otini ham ilib ketibdi.

— Yo'g'a-a!?

— Ha, uloqni halollab olib ketishdi dashtliklar...
Ko'p o'tmay do'stimni uchratib, Tursunboy akaning iddaosini aytdim. Do'stim bundan zavqlanib kuldi va galdagi rejasini oshkor qildi.

— Endi Qamashining Jonbo'zsoyiga "o'g'ri"likka boraman! Yo'ldoshbek Kenjaning "xazina"sinini uraman. Guzaridagi pochtaxona yonidan Toshpo'lat maxsumni topib, bova-momolar bilan subbat qurmoqchiman.

Aytganiday bo'ldi, ko'p o'tmay uning "Jonbo'zsoylik anoyi"si respublika nashrlaridan birining to'rt sonida davomli bosilib chiqdi.

Ijodkor Sayfulla al-Murod hayratlanib dedi:

— Mirishkorlik yozuvchi bor-ku, ismi nima edi, ha, o'shanga qoyilman, o'ziyam tinimsiz yozadi, yozganda ham zo'r yozadi, chiqmagan nashri qolmagan, bir "Sharq yulduzi"ning o'zida to'rtta qissasi bosilgan. O'zi olis qishloqda yashaydi, yana maktabda direktor. Bir nechta ijodiy tanlovlarning g'olibi, "Oltin qalam"ni olgan. Yana gurgunboz, tanish-bilishi, oshna-og'aynining son-sanog'i yo'q. Hatto xorazmlik mashhur hofiz bilan ham bordi-keldisi bor, to'y-ma'rakadan qolmaydi. Oilasi ham kattagina, har yili to'y qiladi, san'atning, mumtoz ashulaning shaydosi, futbol, kurash, ko'pkarining ishqibozi, vohamizda bo'ladigan barcha tadbir va uchrashuvlarda hozir-u nozir. Ayting, bu odam bularga qachon, qanday ulguradi?

Aslida, do'stimning ism sharifini oshkor qilishim shart emas edi, bugun pomuqlik muallim va adib Abdunabi Abdiyevni tanimaydigandan taniydigan ko'p.

Endi ayting-chi, do'stim chindan ham don Kixotga o'xshamaydimi? Goh piyoda, goh ulovli tog'-u dashtlarni kezgan odamga boshqacha qanday ta'rif berish mumkin?..

O'rolboy QOBIL

Qamashi tumani

Bozarov Oybek Odilovichning 05.05.06 — Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari ixtisosligi bo'yicha "Qishloq xo'jaligi iste'molchilari uchun reaktiv gidroagregatli mikro-GES qurilmasini yaratish" mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zR FA Fizika-texnika instituti huzuridagi 30.05.2018.FM./T.34.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 16-yanvar kuni soat 14:00 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100084, Toshkent shahri, Chingiz Aytmatov ko'chasi, 2-"B" uy.
Tel/faks: (71) 235-12-71, 235-42-91; e-mail: ftikans@uzsci.net

Sattarov Timur Farxadovichning 19.00.04 — Tibbiy va maxsus psixologiya ixtisosligi bo'yicha "Ko'krak bezi saratoni bilan og'rigan bemorlarning psixologik xususiyatlari va psixoterapevtik yordamni takomillashtirish" mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Respublika sport tibbiyoti ilmiy-amaliy markazi huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.30.05.2018.Tib.69.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 14-yanvar kuni soat 14:00 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100027, Toshkent shahri, Shayxontohur tumani, Olmazor ko'chasi, 6-uy.
Tel/faks: (71) 241-52-45; e-mail: uzolympicmed@gmail.com

Niyazimbetov Marat Qudiyarovichning 09.00.01 — Ontologiya, gnoseologiya va mantiq ixtisosligi bo'yicha "Murakkab tizimlarni modellashtirishning zamonaviy paradigmalari" mavzusidagi (falsafa fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.F.01.05 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 9-yanvar kuni soat 14:00 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Tel/faks: (71) 227-12-24, 246-53-21; e-mail: nauka@nuu.uz

Sharipova Gulal Sodiqovnaning 13.00.02 — Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (texnologiya ta'limi) ixtisosligi bo'yicha "Iqtisodiyotni rivojlantirish sharoitida talaba-qizlarning tadbirkorlik kompetensiyalarini takomillashtirish" mavzusidagi (pedagogika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi PhD.28.03.2019.Ped.82.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 15-yanvar kuni soat 11:00 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 111720, Toshkent viloyati, Chirchiq shahri, Amir Temur ko'chasi, 104-uy.
Tel/faks: (70) 712-27-55, 712-45-41; e-mail: chdpi-kengash@umail.uz

Im Vadim Muxasanovichning 14.00.34 — Yurak-qon tomir xirurgiyasi ixtisosligi bo'yicha "Bradiaritmia bilan bemorlarda doimiy elektrokardiostimulyatsiya turini tanlashni optimallashtirish" mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Akademik V.Vohidov nomidagi Respublika ixtisoslashtirilgan xirurgiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi va Toshkent tibbiyot akademiyasi huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Tib.49.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 23-yanvar kuni soat 14:00 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100115, Toshkent shahri, Kichik halqa yo'li ko'chasi, 10-uy.
Tel/faks: (71) 277-69-10, 277-26-42; e-mail: cs.75@mail.ru

Mamatqulov Zuxridin Urmonovichning 15.00.01 — Dori texnologiyasi ixtisosligi bo'yicha "Tikanli qovul (Capparis spinosa L.) o'simligi asosida biologik faol qo'shimcha texnologiyasini ishlab chiqish" mavzusidagi (farmatsevtika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent farmatsevtika instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Far.32.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 15-yanvar kuni soat 13:00 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100015, Toshkent shahri, Oybek ko'chasi, 45-uy.
Tel/faks: (71) 256-37-38; e-mail: farmi@bcc.uz

Zakirova Ruxsona Yunusovnaning 15.00.01 — Dori texnologiyasi ixtisosligi bo'yicha "Antibovasin dori vositasi texnologiyasini ishlab chiqish" mavzusidagi (farmatsevtika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent farmatsevtika instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Far.32.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 15-yanvar kuni soat 15:00 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100015, Toshkent shahri, Oybek ko'chasi, 45-uy.
Tel/faks: (71) 256-37-38; e-mail: farmi@bcc.uz

Xaymuratov Arslanbek Fayzullayevichning 06.01.09 — O'simliklarni himoya qilish ixtisosligi bo'yicha "O'zbekistonning janubiy va markaziy hududlari yaylov o'simliklarining zararli entomofaunasi hamda ularga qarshi kurash tizimini yaratish" mavzusidagi (qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent davlat agrar universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Qx.13.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 23-yanvar kuni soat 14:00 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100140, Toshkent viloyati, Qibray tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy.
Tel/faks: (71) 260-48-00; e-mail: tuag-info@edu.uz

Aimbetov Izzet Kalliyevichning 04.00.04 — Gidrogeologiya va muhandislik geologiyasi ixtisosligi bo'yicha "Qoraqalpog'istonning sho'r gruntlarida bino va inshootlar qurishning muhandislik-geologik asoslari" mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Mineral resurslar instituti, Geologiya va geofizika instituti, Gidrogeologiya va muhandislik geologiyasi instituti, Seysmologiya instituti, O'zbekiston Milliy universiteti va Toshkent davlat texnika universiteti huzuridagi DSc.27.06.2017.GM.40.01 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 23-yanvar kuni soat 14:00 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100060, Toshkent shahri, T.Shevchenko ko'chasi, 11-"A" uy.
Tel/faks: (71) 256-13-49, 140-08-12; e-mail: info@gpniimr.uz

Yusupov Abror Bag'ibekovichning 23.00.02 — Siyosiy institutlar, jarayonlar va texnologiyalar ixtisosligi bo'yicha "Davlat boshqaruvi samaradorligini baholash tizimini takomillashtirish" mavzusidagi (siyosiy fanlar bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.29.08.2017.S.01.08 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 21-yanvar kuni soat 14:00 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Talabalar shaharchasi, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Tel/faks: (71) 246-02-24; e-mail: nauka@nuu.uz

Mallayeva E'tibor Maxramovnaning 23.00.03 — Siyosiy madaniyat va mafkura ixtisosligi bo'yicha "Fuqarolar siyosiy madaniyatini rivojlantirishning mafkuraviy omillari" mavzusidagi (siyosiy fanlar bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.29.08.2017.S.01.08 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 21-yanvar kuni soat 15:30 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Talabalar shaharchasi, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Tel/faks: (71) 246-02-24; e-mail: nauka@nuu.uz

Nishonova Nodiraxon Rayimjonovnaning 09.00.04 — Ijtimoiy falsafa ixtisosligi bo'yicha "O'zbekiston davlat boshqaruvi tizimida xotin-qizlar faoliyatining ijtimoiy-falsafiy tahlili" mavzusidagi (falsafa fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.F.01.05 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 10-yanvar kuni soat 14:00 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Tel/faks: (71) 246-67-72, 246-02-24; e-mail: nauka@nuu.uz

Saparova Gulbaxar Aytbayevnaning 09.00.02 — Ong, madaniyat va amaliyot shakllari falsafasi (din falsafasi) ixtisosligi bo'yicha "Qoraqalpog' xalqi ma'naviy-diniy madaniyati rivojiga milliy o'zlikni anglashning ta'siri" mavzusidagi (falsafa fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.F.01.05 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 10-yanvar kuni soat 14:00 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Tel/faks: (71) 246-67-72, 246-02-24; e-mail: nauka@nuu.uz

Ro'zmatzoda Qodirqul Ruzmat o'g'lining 09.00.03 — Falsafa tarixi ixtisosligi bo'yicha "Xojamnazar Huvaydo diniy-mistik qarashlarining XVII—XVIII asrlar Markaziy Osiyo tasavvufi rivojida o'rni" mavzusidagi (falsafa fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.29.08.2017.F.01.05 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 11-yanvar kuni soat 10:00 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Talabalar shaharchasi, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Tel/faks: (71) 227-12-27, 246-02-24; e-mail: nauka@nuu.uz

Shodiyev Nuroli Ochilovichning 23.00.02 — Siyosiy institutlar, jarayonlar va texnologiyalar ixtisosligi bo'yicha "Siyosiy modernizatsiya jarayonida fuqaroviy faollikni oshirish mexanizmlarini takomillashtirish" mavzusidagi (siyosiy fanlar bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.29.08.2017.S.01.08 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 17-yanvar kuni soat 14:00 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Talabalar shaharchasi, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Tel/faks: (71) 227-12-27, 246-02-24; e-mail: nauka@nuu.uz

Jumayev Rustam G'aniyevichning 23.00.01 — Siyosat nazariyasi va falsafasi. Siyosiy ta'limotlar tarixi va metodologiyasi ixtisosligi bo'yicha "XIX asrning ikkinchi yarmida Buxoroda ijtimoiy-siyosiy jarayonlarning ilmiy-nazariy tahlili (Ahmad Donishning siyosiy qarashlari misolida)" mavzusidagi (siyosiy fanlar bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.29.08.2017.S.01.08 raqamli ilmiy kengashning 2020-yil 17-yanvar kuni soat 15:30 daq majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Talabalar shaharchasi, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Tel/faks: (71) 227-12-27, 246-02-24; e-mail: nauka@nuu.uz

“Marifat” va “Учитель Узбекистана” gazetalariga 2020-yil uchun obuna davom etmoqda Hurmatli maktab rahbarlari, o'qituvchilar, ota-onalar!

- Vaqtdan yutqazmay, nashrimizga tezroq obuna bo'lishni, gazetaning o'z vaqtida yetib borishini istaganlar “O'zbekiston pochta” AJ va “Matbuot tarqatuvchi” AKning hududiy filiallariga murojaat qilishi mumkin.
- Quyida murojaat uchun mazkur tashkilotlarning hududiy filiallari telefon raqamlari e'tiboringizga havola etilmoqda.

“O'zbekiston pochta” AJning korxonalari telefon raqamlari

“Matbuot tarqatuvchi” AKning korxonalari telefon raqamlari

№	Hududiy filiallar	Telefon	№	Hududiy filiallar	Telefon
1	Toshkent shahri filiali	(71) 233-73-56	8	Xorazm filiali	(62) 228-51-71
2	Andijon filiali	(74) 223-26-24	9	Surxondaryo filiali	(95) 501-01-95
3	Qoraqalpog'iston filiali	(61) 222-14-43	10	Toshkent filiali	(71) 268-22-56
4	Qashqadaryo filiali	(75) 221-04-62	11	Samarqand filiali	(66) 229-49-27 229-51-16
5	Jizzax filiali	(90) 538-02-69	12	Farg'ona filiali	(73) 244-47-79
6	Namangan filiali	(69) 233-03-67	13	Sirdaryo filiali	(95) 510-01-94
7	Buxoro filiali	(65) 223-48-93	14	Navoiy filiali	(91) 335-66-62

№	Hududiy filiallar	Telefon	№	Hududiy filiallar	Telefon
1	Toshkent shahri	(71) 233-67-98	8	Xorazm viloyati	(62) 227-48-55
2	Andijon viloyati	(74) 223-82-13	9	Surxondaryo viloyati	(76) 221-91-18
3	Qoraqalpog'iston Respublikasi	(61) 222-88-63	10	Toshkent viloyati	(71) 199-76-66
4	Qashqadaryo viloyati	(75) 225-40-27	11	Samarqand viloyati	(66) 234-22-53
5	Jizzax viloyati	(72) 222-40-01	12	Farg'ona viloyati	(73) 244-50-77
6	Namangan viloyati	(69) 239-10-88	13	Sirdaryo viloyati	(67) 225-11-22 225-11-44
7	Buxoro viloyati	(65) 221-56-90	14	Navoiy viloyati	(36) 223-26-86

Yakka tartibdagi obunachilar uchun nashr indeksi: 149
Korxonalar va tashkilotlar uchun nashr indeksi: 150

Manzil: 100000, Toshkent sh., Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Tel.: (71) 233-50-55, faks: 233-99-15.

Bizni internetda ham kuzating! www.marifat.uz e-mail: info@marifat.uz [/marifat.uz](https://www.facebook.com/marifat.uz) [@marifatziyo](https://www.instagram.com/marifatziyo)

Boysun ohanglari

Surxon vohasining Boysun tumanida 5 ta muhim tashabbus bo'yicha ibratli ishlar amalga oshirilmogda.

— Tumandagi 4 ta madaniyat markazida 32 ta to'garak faoliyati yo'lga qo'yilib, 650 dan ziyod qishloq yoshlarining bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazishi uchun sharoit yaratildi, — deydi tuman madaniyat bo'limi boshlig'i Hamza Bozorov.

Termiz davlat universitetining musiqa ta'limi yo'nalishini tamomlagan Bo'riqo'l Jummayev tuman madaniyat bo'limiga qarashli Dashtig'oz qishlog'idagi madaniyat uyida nay sozi yo'nalishi bo'yicha to'garakda 20 nafar bolaga g'ajiray, sibizg'a, qo'shnay, chanqovuz chalish sirlarini o'rgatib kelmogda. Gap shundaki, to'garak rahbari naylarni oddiy qamish, qush suyagi (g'ajiray) dan o'zi yasaydi. U ota-bobosidan meros bu an'anani ardoqlab kelmogda.

Bo'riqo'l Jummayev nafaqat yurtimizda o'tayotgan nufuzli tadbirlar, balki Boku, Dushanbe shaharlarida bo'lib o'tgan madaniyat kunlarida ham o'zi yasagan nay bilan ishtirok etgan. Baxshichilik festivaliga kelgan yaponlar qadimiy nay navosiga ishqiy tushib Bo'riqo'l Jummayevni o'z yurtiga taklif etdi. Bu xushxabar qahramonimizni to'liqlantirib yubordi.

Suratda: Bo'riqo'l Jummayev sahnada o'zi yasagan qadimiy g'ajiray sozi bilan Boysun ohangini tarannum etmogda.

Sultonboy DEHQONOV olgan suratlar.

Marifat

TA'SIS ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi,
O'zbekiston Ta'lim, fan va madaniyat xodimlari kasaba uyushmasi Respublika kengashi.

Bosh muharrir: Husan NISHONOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga olingan.
Indeks: 149, 150. G-129. Tiraj 9117.
Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:
qabulxona — (71) 233-50-55;
kotiobat — (71) 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi —
(71) 233-42-92 (faks), (71) 236-54-17.

“Ma'rifat” dan materiallarni ko'chirib bosish tahririyat ruxsati bilan amalga oshirilishi shart.
Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

MANZILIMIZ:
100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar: Malohat Toshova, Faxriddin Rahimov.
Navbatchi muharrir: Humoyun Quvondiqov.
Navbatchi: Faxriddin Rahimov.

Gazeta haftaning chorshanba kuni chiqadi.

“Sharq” nashriyat-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi.
Korxonalar manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

O'zA yakuni — 21.50 Topshirildi — 23.45 1 2 3 4 5 6